
6. fejezet

Krisztus visszatérése és az utolsó
idők

6.1. Az utolsó napok

A Szentírás gyakran beszél az utolsó napról vagy napokról és az utolsó időről (1Móz 49:1; Ézs 2:2; Mik 4:1; Jn 6:39; Csel 2:17; 2Tim 3:1; Zsid 1:1; Jak 5:3; 1Pt 1:5; 1Jn 2:18; Júd 18), valamint a világ vagy az idők végéről (Mt 13:39–40; 1Kor 15:24; 1Pt 4:7; Jel 2:26). Mikor vannak ezek az utolsó napok? Az utolsó időben? Közel vannak, vagy a távoli jövőben? Van-e ma jelentőségük számunkra? Mit jelent, hogy a világnak vége lesz? Ezekre a kérdésekre szeretnénk választ adni.

A Szentírásból egyértelmű, hogy *az egész újszövetségi kor* az utolsó idő, a vég. Ezt látjuk az 1Korinthus 10:11-ben, ahol Pál azzal nyomatékosítja tanítását, hogy azt írja a korinthusi hívőknek és nekünk is, hogy az időknek vége elérkezett. A Zsidók 9:26 ehhez hasonlóan azt mondja, hogy Krisztus *az időknek végén* jelent meg, hogy áldozatával eltörölje a bűnt (vö. Zsid 1:1; 1Pt 1:5, 20; 4:7; 1Jn 2:18).

Miközben nem ellentétes a Bibliával, ha úgy beszélünk Krisztus második eljövételéről és a nagy ítéletről, mint a világ végéről (Mk 13:7), és a visszajövetelét közvetlenül megelőző napokról, mint az *utolsó napokról* (2Tim 3:1), ez mégsem egy speciális, elkülönített kor, hanem az újszövetségi kor része. Ez a kor, amelyben most élünk, ez a *nap*, ez az idő az *utolsó*. Ezután már semmi nem következik, csak az új teremtés, az új ég és az új föld.

Ha ma már itt van az idők vége, akkor nehezen tudjuk elhinni, hogy a világ még több ezer évig fennállhat az Úr visszatérése előtt, ahogyan azt egyesek felvetik. Vajon a vég hosszabb lenne, mint a kezdet, hosszabb, mint az azt megelőző teljes történelem? Ez tényleg elég furcsa vég lenne.

A Szentírás erre az egész időszakra úgy tekint, mint az utolsó időre és a végre azon ígéret alapján, miszerint Krisztus *hamar* eljön, és ez az idő, amikor Isten *bevégezi* munkáját, és „*rövidre metszi igazságban*” (Rm 9:28) – a kettő összekapcsolódik. Nem annyira az évek számaiban kell mérni, hogy Krisztus hamar eljön, hanem abban, hogy Isten befejezi a munkáját, és amint teljesen elvégezte azt, el fogja küldeni Krisztust.

Hatalmas gyakorlati jelentőséggel bír annak igazsága, hogy az egész jelen korszak az idők vége. Azt jelenti, hogy mindannyian a végidőben élünk, és bizonyos fokig megtapasztaljuk az utolsó eseményeket (Mt 24:34); a véget várva kell élnünk, nem pedig úgy, mintha az a távoli jövőben lenne, és számunkra semmilyen közvetlen jelentősége nem volna (1Kor 10:11); illetve abba kell vetni reménységünket, ami eljön, és nem ebbe a világba vagy ennek a világnak a dolgaiba, ezek ugyanis végükhöz közelednek.

Mennyire félelmetes, ugyanakkor csodálatos tudni, hogy az utolsó napokban élünk! Valójában mindig is látótávolságra volt Megváltónk eljövele és vele együtt az

utolsó ítélet. A lelkipásztorok Isten haragjának *tudatában* prédikálnak. Mindannyian vándorokként és jövevényekként élünk tudván, hogy utunk hamarosan véget ér, és nemsokára megpillantjuk az örökkévaló várost. Elismerjük, hogy vészterhes időkben élünk. Tudjuk, hogy a vég közel, de mégsem félünk, mert látjuk, hogy közel van a mi megváltásunk.

6.2. Krisztus különböző eljövetelei

Megmutattuk, hogy a Szentírás szerint az egész újszövetségi idő az *utolsó* idő. Az utolsó nap vagy idő – azaz a vég – nem csupán a jövő, hanem a jelen is, valami olyan, amellyel mindannyiunknak számolni kell, bármikor élünk is. Krisztus eljövetelét ennek fényében kell értenünk. Ez természetesen a történelem legnagyobb eseménye, amely által minden az elrendelt végéhez fog elérkezni. Ez nem csupán valami jövőbeli esemény, hanem a jelenhez is tartozik.

Krisztus eljövetelét a Szentírás *egy eseményként* írja le beleértve betlehemi születését, az ítéletre való visszatérését és mindazt, ami a kettő között van. Emiatt az Ószövetség prófétái látszólag összekevernek olyan eseményeket, amelyeket számunkra a történelem évezredei választanak el. Mindezt egyetlen eseménynek látták, és ezzel nem tévedtek. Isten céljai és az örökkévalóság felől nézve (2Pt 3:8) Krisztus eljövetele egyetlen esemény, amely befejezi a történelmet, beteljesíti Isten szuverén célját, és bejelenti Isten örökkévaló és mennyei királyságát (Dán 9:24). Ezt látták az ószövetségi próféták a Lélek ihletése alatt.

Az igazság, miszerint mindez gyakorlatilag egyetlen esemény, azt jelenti, hogy Krisztus *már* jön. Így szól a Szentírás is. Miközben személyes és testi visszatérésére előretekintve jövőbeli eseményként is beszél eljöveteléről, még gyakrabban beszél arról *jelen* időben, hogy megmutassa, hogy ő az egész történelem során *jön*. Úton van, és személyes megjelenése az idők végén csak a legvége annak, ami Betlehemben kezdődött. Az Írás tehát nemcsak Krisztus születéséről beszél úgy, mint amely az ő *eljövetelének* része, hanem több más eseményt is Krisztus *eljöveteléhez* tartozónak tekint. Alapjában véve három ilyet mutat fel.

Krisztus jön a Lélek által (Jn 14:16–18). A Lélek kitöltetése Krisztus eljövetelének része, ezért pünkösdi igehirdetésében még Péter apostol sem tesz világos különbséget a Lélek kitöltetése között és azon dolgok között, amelyeket a világ legvégéhez kapcsolunk: vér és tűz, füst és sötétség (Csel 2:16–21).

Krisztus eljön a hívőkért a halálban. Ő maga jön, noha nem személyesen és nem testileg. Erről biztosít minket a János 14:2–3-ban: „Az én Atyámnak házában sok

lakóhely van; ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek. Elmegyek, hogy helyet készítsek néktek. És ha majd elmegyek és helyet készíték néktek, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket; hogy a hol én vagyok, ti is ott legyetek.” Magától értetődően ez a mi vigasztalásunk a halálban. Még ha életünk során Krisztus nem is jön el személyesen és láthatóan, mégis halljuk hangját az evangéliumban, és követjük őt (Jn 10:27). Hisszük azt is, hogy Krisztus az ő Lelke, a Vigasztaló által jön, és amikor meghalunk, akkor eljön, hogy magához vegyen bennünket (Jn 14:3), hogy megláthassuk őt, és örökre örvendezhessünk benne.

Krisztus jön az evangélium hirdetése által. Egyértelmű, hogy maga Krisztus szól az evangélium által (Jn 10:27; Ef 2:17). Így tehát az evangélium által jön, és jelen van. Ez a Máté 28:19–20 lényege. Az evangélium hirdetésében számolnunk kell Krisztus eljövételével.

Mindez azt jelenti, hogy Krisztus eljövele nem csupán valami jövőbeli esemény, amelynek nincs ránk közvetlen hatása, hanem valami jelenvaló is, amellyel *mindig* számolnunk kell. Valóban, egyik vagy másik értelemben Krisztus minden nap jön, és bizonyosan eljön a mi életünk során is, amikor magához vesz bennünket.

6.3. Krisztus visszatérése

Szoltunk arról, hogy Krisztus eljövételének sok különböző oldala van beleértve születése által, a Lélek ajándéka által, az evangélium hirdetése által és halálunkban való eljövételét. Megmutattuk, hogy mindezek Krisztus ítéletre és üdvösségre való *egyetlen* eljövételének különböző nézőpontjai.

Mindazonáltal ez nem azt jelenti, hogy nem beszélhetünk speciális értelemben arról, hogy Krisztus el fog jönni a világ végezetén, amire *második* vagy *végző* eljövelekként utalunk. Ez a végző eljövétel Jézus születéséhez és megfeszítéséhez hasonlóan egy nagy, történelmi esemény lesz, mivel elhozza a történelem és minden általunk ismert dolog végét. Ez az eljövétel sok szempontból egyedi, és ez minden reményünk középpontja.

Krisztus végző eljövele *személyes* lesz (Mt 24:30; 1Thessz 4:16). Maga Krisztus fog visszatérni ahelyett, hogy a Lélek vagy az igehirdetők mint képviselői által jönné. Minden szem meglátja őt (Jel 1:7), és benne fog megjelenni az istenségnek egész teljessége *testileg* (Kol 2:9). Krisztus Isten személyes képviselőjeként az egész világot megítéli, mégpedig igazságban (Csel 17:31), és népét örök dicsőségbe fogadja. Reménységünk erre a személyes eljövételre irányul, mert ő az, akit látni vágyunk.

Krisztus végső eljövetele *látható* lesz (Csel 1:11). Valóban, végső eljövetelekor „minden szem meglátja őt, még a kik őt által szegezték is” (Jel 1:7). Az Írás tehát úgy utal végső eljövetelére, mint Krisztus *kinyilatkoztatására* vagy *megjelenésére* (2Thessz 1:7; 1Tim 6:14; 1Pt 1:7¹). Jézusnak láthatónak kell lennie számunkra, mert nélküle nem lehet bátorságunk Isten előtt megállni. Láthatónak kell lennie a világ számára mint akit megfeszítettek és megöltek. A Szentírás tehát úgy utal erre a végső megjelenésre, mint Krisztus *második* eljövetelére (Zsid 9:28), de nem azért, mert eljövetelének nincsenek más oldalai, hanem mert személyesen és láthatóan kizárólag Betlehemben *jött el* gyermekként, újból pedig a világ végezetén jön el.

Végezetül Krisztus minden dolgok végezetén való eljövetele *hatalmas és dicsőséges* lesz (Mt 24:30; 25:31). Második eljövetele különbözik az elsőtől, mert először szolgáló formában, a bűn testének hasonlatosságában jött el (Rm 8:3; Fil 2:7), akkor pedig majd Atyja dicsőségében tér vissza (Mt 16:27). Hatalma és dicsősége meg fogja rettenteni az istenteleneket minden dolgok végezetén (Jel 1:7; 6:15–17), de gyönyörködtetni fogja az övéit, akiknek ez a vágyakozása (Jel 1:3; 22:20).

Krisztus visszatérésének napja és órája (továbbá hónapja és éve is) ismeretlen számunkra. Ezt nem is lenne jó tudnunk, mert akkor gondatlanok és világiasak lennénk, vagy elvesztenénk reménységünket. Mivel nem tudjuk, ezért vigyázunk és imádkozunk, józanok vagyunk, és megőrizzük a szentséget és a kegyességet (Mt 24:42–51; 1Thessz 5:1–8; 2Pt 3:10–12). Mégis hisszük, hogy Krisztus *el fog jönni*, mivel megígérte. Még ha a mi életünkben nem is jön el személyesen és láthatóan, akkor is várjuk, hogy hallhassuk az ő szavát az evangéliumban, követhessük őt (Jn 10:27), jöjjön hozzánk Lelke, a Vigasztaló által, halálunkkor pedig jöjjön el, és vegyen minket magához (Jn 14:3).

6.4. Krisztus egyetlen végső eljövetele

Némelyek azt hiszik, hogy a világ végezte előtt az Úr Jézus Krisztus egynél többször fog személyesen, láthatóan eljönni. A premillennizmus és a diszpenzácionalizmus egyaránt arról tanít, hogy Krisztusnak *több* eljövetele van, szemben a Szentírás világos bizonyágtételével. A következőkben részletesebben is megmagyarázzuk ezeket a nézeteket.

A *premillennizmus* azt tanítja, hogy Krisztus el fog jönni ezeréves királyságának megalapítása *előtt*, azaz mintegy ezer évvel a világ végezte *előtt*. Innen származik

¹A 2Thesszalónika 1:7-ben a KJV *kinyilatkoztatást*, a másik két helyen *megjelenést* fordít. A Károliiban mindhárom helyen *megjelenés* szerepel. (A ford. megj.)

a premillennizmus elnevezése is (az ezer év *előtt*). Ezt az eljövetelet *elragadtatás*nak nevezik. A premillennista eljövetelet ezer évvel később állítólag Krisztusnak még egy személyes, látható eljövedele követi, amikor Krisztus eljön ítélni, és megalkotja az új eget és földet.

A *diszpenzácionalizmus* nemcsak az elragadtatást hirdeti, hanem Krisztusnak egy *harmadik* személyes, látható eljövedelét, a *kinyilatkoztatást* is. E nézet képviselői szerint ez az eljövetelet *az ő szentjeivel* lesz. A diszpenzácionalisták az 1Thesszalónika 3:13-ra és a Júdás 14-re építik tanításukat. Szerintük a kinyilatkoztatás néhány évvel az elragadtatás után következik be. E tanítás szerint Krisztus a kinyilatkoztatás idején a zsidókkal együtt királyságot alapít Jeruzsálemben.

Hisszük, hogy a Szentírás Krisztus *egyetlenegy* személyes, látható eljövedeléről tanít az ő testté léételét követően, a világ végezte előtt. A premillennista *elragadtatást* és a diszpenzácionalista *kinyilatkoztatást* alátámasztani hivatott szakaszok semmi másról nem beszélnek, mint Krisztusnak a világ legvégén való eljövedeléről.

A Júdás 14–15, amely arról beszél, hogy Krisztus eljön *az ő szentjeivel*, valójában arról szól, hogy Krisztus eljön ítéletre a világ legvégén. Itt ezt olvassuk: „*Ímé eljött az Úr az ő sok ezer szentjével*, hogy ítéletet tartson mindenek felett.” A Júdás 6–7-ből világos, hogy ez az ítélet a minden teremtmény felett mondott utolsó ítélet, mert ez az ige hely *a nagy nap ítéletéről*, valamint Sodoma és Gomora tűz által való elpusztulásáról beszél, amely az utolsó ítélet képe (ld. még 2Pt 2:6).

A másik szakasz, amely arról szól, hogy Krisztus eljön *az ő szentjeivel* (1Thessz 3:13), valamint az elragadtatás bizonyítására használt fő ige hely (1Thessz 4:15–18) szintén nagyon világosan beszél minden dolgok végéről. Az Úr eljövedelét – amint ezeken a helyeken le van írva – trombita szava kíséri, amelyre máshol *az utolsó trombitászó* utal (1Kor 15:52). Ezt nem követi a történelem további ezer éve, sem más trombiták, sem más végső dolgok.

Így tehát az 1Thesszalónika 3–4 szintén az Úr eljövedeléről beszél, és világossá teszi, hogy ezután a szentek Krisztussal való örök dicsősége következik: „*mindenkor az Úrral leszünk*” (1Thessz 4:17; ld. még Jel 21:3; 22:4). Az 1Thesszalónika 3–4-ben Krisztus eljövedelét *nem* követi egy ezeréves földi uralkodás a mennyei élet előtt.

Végül az elragadtatást sok szakasz az utolsó ítélettel, nem pedig az ezer évvel azelőtti eseményekkel köti össze. Főként a Lukács 17:28–37-re utalunk. Figyeljük itt meg a Sodomára való utalásokat, és hasonlítsuk össze ezt a részt a Júdás 7-tel, amely világossá teszi, hogy Sodoma az *utolsó* ítélet, az *örök tűz* előképe, valamint hasonlítsuk össze a Máté 24:37–41-tyel is!

Csak *egyetlen* eljövétel van – ítéletre és üdvösségre. Bárcsak mihamarabb megtörténne!

6.5. Krisztus eljövetelének jelei

A Szentírás szerint Krisztus eljövetelét mindig *jelek* kísérik. Ez így volt testben való eljövetelénél (Lk 1:18–20, 41–45; 2:12), és így lesz visszatérésekor is (Mt 24:3, 30; Lk 21:11, 25). Ezek a jelek fontosak, és helyesen kell azokat értenünk. A jeleket különböző kategóriákba sorolhatjuk. Vannak jelek a teremtésben (Mt 24:7, 29), a történelemben (Mt 24:6–7) és az egyházban (Mt 24:10–16). Némelyik csak a *nyomorúságnak kezdete* (Mt 24:5–8), mások világosabban beszélnek a végről, ismét mások ténylegesen kísérik Krisztus látható eljövetelét (Mt 24:29–31).

Szeretnénk néhány dolgot hangsúlyozni ezekről a jelekről azzal a csodálatos biblikus igazsággal kapcsolatban, hogy Jézus *jön*. Ne felejtjük, hogy a Szentírás úgy beszél az ő eljöveteléről, mint amely *már most történik!* Ő már úton van. Krisztus *jön*. Ez nem azt jelenti, hogy annak jelei olyanok, mint az autópálya mentén felállított táblák, amelyek valamire felhívják a figyelmet, vagy egy távolabbi dologra mutatnak rá. Krisztus eljövetelének jelei inkább olyanok, mint a vonat sípja és a sínek zúgása. Ezek a hangok a vonat közeledéséhez *tartoznak*, illetve az *okozza* őket. Krisztus eljövetelének e jeleit úgy írhatjuk tehát le, mint közelgő lépteinek hangját. Mint ahogyan egy ember lépéseit egyre hangosabban és tisztábban lehet hallani, amint jön, ugyanúgy Krisztus eljövetelének e jelei is egyre jobban láthatóak és hallhatóak, amikor végső megjelenése közeledik.

Hisszük, hogy a fentiekre utal a Jelenések könyve eseményeinek fokozódása. A pecsétek, a trombiták és a poharak egyre fokozódóan a föld *negyedét* (Jel 6:8), ezután a *harmadát* (Jel 8:7–12; 9:18), végül pedig az *egészét* (Jel 16:3–4, 17) érintik. Másként fogalmazva, a Jelenések könyvében említett pecsétek, trombiták és poharak *ugyanazokat* a jeleket és ítéleteket ábrázolják, de ezeknek erőssége fokozódik, és a történelem előrehaladtával, illetve Krisztus közeledtével egyre világosabban láthatóak.

Mindazonáltal e jelek bizonyos értelemben többek Krisztus lépteinek hangjánál. Igazság szerint ezeket a jeleket Krisztus eljövetele okozza, ahogyan a vonat saját sípjának és kerekeinek a hangját. E jelek tehát Krisztus eljöveteléből származnak, mivel ő uralkodik az egész történelem és a teremtés, valamint az egyház felett.

Krisztus visz véghez mindent mindenekfelett való, szuverén Királyként és Úrként, és ő okoz minden eseményt a mennyen és a földön (Mt 28:18). Ez a hívők vigasztalása, mert tudják, hogy semmi nem történhet véletlenül vagy az ő akarata

nélkül. Gondolhatunk tehát ezekre a jelekre úgy, mint Krisztus kezének és munkájának a teremtésben és a történelemben látható bizonyítékaira. Ezek a jelei annak, hogy nem véletlenszerűen munkálkodik, hanem napról napra a kijelölt céljuk felé viszi a dolgokat.

Mennyire más perspektívába állítják a fentiek mindazt, ami velünk és körülöttünk történik! A félelem és a kétségbeesés helyett reménykedünk és várunk, mert minden az ő hatalmáról és eljövételéről beszél. Háborúk, katasztrófák és hitehagyás közepette, amikor az emberek szíve elhal a félelemtől, és az egek erősségei megrendülnek, felnézhetünk, és felemelhetjük fejünket, mert közeledik a mi váltságunk (Lk 21:25–28).

6.6. Az elragadtatás

Az *elragadtatás* szó Krisztusnak a mennyből való hirtelen, látható megjelenését írja le, amikor az ő szentjei felemeltetnek a felhőkbe, hogy találkozzanak az Úrral a levegőben. Erről Isten Igéje az 1Thesszalonika 4:15–17-ben beszél. Mindazonáltal elutasítjuk a következő nem biblikus tanításokat: ez az elragadtatás titkos; a végső nagy nyomorúságot megelőzően történik, és így Isten népének nem kell keresztülmennie a nyomorúságon; ezer évvel a világ végezte előtt következik be (*premillenniumi* elragadtatás). Az 1Thesszalonika 4 és a Szentírás többi része sem támogatja ezeket az elképzeléseket.

Az elragadtatás nem titkos. Az 1Thesszalonikában leírt események egyáltalán nem titkosak. Riadóról, arkangyal szózatáról és isteni harsonáról olvashatunk. Biztonsággal állíthatjuk, hogy ez lesz a történelem egyik lehangosabb és legkevésbé titkos eseménye. Ugyanezt a bizonyosságot adják más szakaszok, amelyek erről az eseményről szólnak. A Máté 24:30–31 ugyanarról ír, mint az 1Thesszalonika 4. Mindkét hely említi az angyalokat, egy trombitát (harsonát), valamint Krisztus választottainak egybegyűjtését. A Máté 24:30–31 azt is hozzáteszi, hogy „*sír a föld minden nemzetsége*”, amikor „*meglátják az embernek Fiát*”. Ebben egyáltalán semmi titkos nincsen.

Az 1Korinthus 15:51–52 kétségkívül ugyanazt írja le, mint az 1Thesszalonika 4:15–17: a szenteknek két csoportja fog elragadtatni – akik már meghaltak, és akik még nem. Az utóbbiakról az 1Korinthus úgy ír, mint akik *nem alszanak*, az 1Thesszalonika pedig úgy, mint akik élnek és megmaradnak az Úr eljöveteleig. A korinthusi versek is egy nyilvános, nem pedig egy titkos eseményről írnak.

Ugyanezek a részek kristálytisztává teszik, hogy az elragadtatás minden dolgok végén, a végső nyomorúság után fog bekövetkezni. A Máté 24:29 így szól: „*mindjárt pedig ama napok nyomorúságai után.*” Amikor pedig arról olvasunk, hogy a föld

nemzetségei sírnak, ez a sírás Krisztus második eljövételéről szól, amikor a világ végezetén eljön ítéletre. Ez nyilvánvaló, ha Máté szavait összevetjük a Jelenések 1:7-tel és a Jelenések 6:12–17-tel.

A Máté 24:37–41 és a Lukács 17:26–37 ugyanígy írja le ezt az elragadtatást, mint amely éppen az utolsó ítélet előtt következik be. Ezek a szakaszok az emberek felvételét és ottmaradását Sodoma és Noé napjaihoz hasonlítják. Másként fogalmazva akik ott maradnak, azokra éppen olyan ítélet vár, mint amilyen Sodomáé és Gomoráé (ld. még Júd 7) vagy Noé napjainak világáé volt (2Pt 3:3–7).

Az 1Thesszalónika 4 beszél még ezenkívül a testünk feltámadásáról is, amelyről a Szentírás mindenhol azt mondja, hogy az utolsó napon fog megtörténni (Jn 6:39–40, 44–54; 11:24). Az utolsó napot bizonyosan nem követi 365 000 másik nap. Így a János 12:48 egyértelműen kijelenti számunkra, hogy az utolsó nap az ítélet napjai is.

Ezért tehát nem egy titkos elragadtatást várunk ezer évvel a vég előtt, a nagy nyomorúságot megelőzően, hanem a szentek nyilvános elragadtatását minden dolgok végén, amelynek eredménye az lesz, hogy mindig dicsőségben lehetünk az Úrral (1Thessz 4:17).

6.7. Jézus hirtelen és váratlan eljövetele

Ha az elragadtatás hangos és nyilvános esemény lesz, miért olvassuk Krisztus eljövételéről, hogy hirtelen és váratlan (1Thessz 5:1–9)? Ahogyan a Szentírás mondja, úgy jön el, mint *éjjel a tolvaj* (Mt 24:43; 2Pt 3:10; Jel 3:3; 16:15).

Valójában Krisztus *csak az istentelenek és a hitetlenek számára* jön váratlan tolvajként. Ez az 1Thesszalónika 5:1–9-ben teljesen világos, ahol Pál az istentelenekre többes szám harmadik személyben utal, a többes szám második személytől megkülönböztetve. A hívőknek azt mondja, hogy elkerülhetetlen *veszedelem éri őket* (ti. az istenteleneket; 3. v.), és hozzáteszi: „*De ti, atyámfiain, nem vagytok sötétségben, hogy az a nap tolvaj módra lephetne meg titeket*” (4. v.).

A gonoszok nem várják az utolsó ítéletet és Krisztus eljövételét. Bár sokan közülük hallották, hogy eljön, és tudják, hogy Isten meg fogja ítélni a világot, hamissággal tartóztatják fel az igazságot (Rm 1:18). Ők azok a csúfolódók, akikről Péter beszél (2Pt 3:1–8). Isten nem azonnal önti ki rájuk haragját, és ebből arra következtetnek, hogy egyáltalán nem fogja őket megítélni. Még akkor sem ismerik fel az ítéletet, amikor *most* rájuk bocsátja azt (pl. AIDS, földrengések, éhínség és háborúk).

Az egyházban is lehet találni ilyen embereket. Őket jelképezi a Máté 25:1–13 öt bolond szüze. Amikor a vőlegény eljön, mélyen alszanak, és nincs olaj a lámpásukban,

ezért *kizáratnak* a menyegzői vacsoráról. Az egyházhoz tartoznak, az a nevük, hogy hívők (*szüzek*), de valójában képmutatók és hitetlenek.

Isten népét, akiket a példázatban az öt bölcs szűz jelképez, *nem* teljesen váratlanul érik az események (újabb bizonyíték arra, hogy az elragadtatás nem titkos). Bár sosem tökéletesen, mégis mindig vigyáznak, és várják Krisztus eljövetelét elhíve, hogy ígérete szerint bizonyosan eljön. Ha valakit váratlanul ér Krisztus eljövele, azt jelenti, hogy hitetlenségben éri. Isten népe nem a hitetlenség és a bűn sötéttségében van, amint arra az 1Thesszalónika 5:4 emlékeztet minket. Mindazonáltal még a hívők sem tudják Krisztus eljövetelének napját vagy óráját (Mt 24:36, 42; 25:13; Mk 13:32). Krisztus nekik is mondja: „*A mely órában nem gondoljátok, abban jó el az embernek Fia*” (Mt 24:44).

Ezért a sürgető feladatunk, hogy vigyázzunk, várakozzunk, és imádkozzunk. Erről beszél a Máté 25:13 csakúgy, mint az 1Thesszalónika 5 is: „*Ne is aludjunk azért, mint egyebek, hanem legyünk éberek és józanok (...) Mi azonban, a kik nappaliak vagyunk, legyünk éberek, felöltöztvén a hitnek és szeretetnek mellvasába, és sisak gyanánt az üdvösségnek reménységébe*” (6. és 8. v.).

Ez a figyelmeztetés szükséges. Az öt bölcs szűz is alszik, amikor eljön a vőlegény (Mt 25:5). A mécsesükben van olaj (Isten Lelkének bibliai jelképe), de ők maguk szenderegnek. Jézus ezt szem előtt tartva egy másik helyen így szól: „*Mondom néktek, hogy bosszút áll értök hamar. Mindazáltal az embernek Fia mikor eljő, avagy talál-e hitet a földön?*” (Lk 18:8). Ez a buzgó, gyakori imádságra való felhívással kapcsolatban hangzik el.

Nyilvánvaló, hogy szükségünk van erre a figyelmeztetésre, hiszen sokszor gondatlanok vagyunk, és úgy élünk, mintha Krisztus sosem jönne el. Valójában a gondolat, hogy Krisztus eljön – *éppen most!* – inkább félelemmel szokott eltölteni minket. Vigyázzunk tehát, és könyörögjünk, hogy *ne* essünk kísértésbe!

6.8. Jézus gyors eljövele

Mit jelent, amikor Krisztus így szól: „*Ímé, hamar eljövök*” (Jel 22:7, 12, 20)? Ez a kérdés különösen sürgető, amikor eszünkbe jut, hogy már kétezer év eltelt azóta, hogy Krisztus megígérte.

Az istentelenek és a csúfolódók ezt a hosszú időt bizonyítékként veszik arra, hogy soha nem fog eljönni (2Pt 3:3–4). Mindazonáltal mivel hisszük, hogy ő Isten Fia, aki nem hazudhat, továbbra is vigyázzunk, és könyörögjünk eljöveteléért. Azonban

érdemes megvizsgálni, hogy mire gondolt, amikor gyors eljövételéről beszélt, nehogy elcsüggedjünk.

Amint a korábbiakban láttuk, bizonyos értelemben Krisztus gyorsan jön, amennyiben *mindig* jön: ítéletek által, az evangélium hirdetése által, a Szentlélek munkája és jelenléte által, valamint a halál által személyesen minden emberhez. Mindezek a különböző módokon az ő jutalma vele van, hogy megfizessen mindenkinek, amint az ő cselekedete lesz (Jel 20:12; 22:12).

A Jelenések 22 azonban nagyon világossá teszi, hogy Krisztus főként a végső, személyes, látható eljövételére utal, amikor arról beszél, hogy hamar eljön. Ebben a tekintetben is megtartja nekünk tett ígértét. A gyors eljövételnek ez az ígérete mindenekelőtt azt jelenti, hogy nem késlekedik, nem várakozik egy pillanattal sem tovább, mint amennyi szükséges ahhoz, hogy az ő népét magához vegye. Amelyik pillanatban minden készen lesz, akkor eljön az ő Atyjának minden dicsőségében, hogy újjáteremtsen mindent.

Ennek az eseménynek az időzítését Isten szándékának fényében kell néznünk. Isten szuverén módon előre elrendelt mindent, így Krisztus eljövételének idejét is. Ezzel összhangban azt is előre elrendelte, hogy minden dolog pontosan ugyanebben az időben érje el kijelölt célját. A történelemnek ebben a pillanatában Isten szándéka végbe fog menni választottaival, és az utolsót is magához gyűjti (2Pt 3:9). Az istentelenekkel és hitetlenekkel való szándéka is be fog teljesedni akkor. Amikor az összes választott üdvözülni, ugyanakkor az istentelenek és a hitetlenek betöltik a gonoszságuk mértékét, és megérnek Isten ítéletére (1Móz 15:16; Zsolt 75:9; Jel 14:10, 15–20). Abban a pillanatban Krisztus is el fog jönni. Nem jön egy pillanattal sem hamarabb, mert az túl korán lenne, de egy pillanatot sem késik. Még ebben is az étele és itala, hogy megtegye az ő mennyei Atyja *akarátát*.

Krisztus abban a tekintetben is hamar eljön, hogy a történelem *végén* jön; a világ történelme pedig nem hosszú, különösen nem Isten örökkévaló éveivel összehasonlítva. Az istentelenek évek milliárdjairól beszélnek a múltban és a jövőben is, de mi tudjuk, hogy e világ történelméhez mindössze néhány évezred tartozik.

Végül Krisztus gyorsan jön abban az értelemben is, hogy elég korán érkezik meg ahhoz, hogy a gonoszok ne vihessék véghez *minden* hamis tervüket. Isten ítéletre való eljövételével a történelem során a munkájukat mindig megszakította, a céljaikat mindig elrontotta, és ez igaz lesz a végén is. Bárcsak soha ne lenne korán számunkra az ő eljövetele!

6.9. Krisztus eljövételének csodája

Soha nem szabad elfelejtenünk, hogy Krisztusnak a világ végén való eljövele egy csoda – az utolsó csodálatos dolog, amelyet ez a világ látni fog. Ez Isten munkája, amely csodálatos a mi szemeink előtt, és amely meghaladja az értelmünket. Valóban minden, ami a világ végéhez tartozik, Isten lenyűgöző munkája és csodája.

Krisztus eljövételének jelei, a halottak feltámadása, a szentek elragadtatása, hogy Krisztussal legyenek, a régi föld és ég elpusztítása tűz által, az utolsó ítélet, a hívők megdicsőülése: mindezek azokhoz a dolgokhoz tartoznak, amelyek természeti és földi kifejezésekkel teljesen megmagyarázhatatlanok. Mindenesztül a természetfelettihez tartoznak, és így csak hit által lehet őket befogadni.

Több bibliai szakasz világossá teszi, hogy ez Krisztus eljövételére is igaz. Például a Jelenések 1:7 bizonyosságot tesz arról, hogy „*minden szem meglátja őt, még a kik őt által szegezték is*” (ld. még Mt 24:27, 30). Ez nemcsak azt jelzi, hogy az általános feltámadás már Krisztus visszatérése előtt meg fog történni, hanem azt is megmutatja, hogy Krisztus eljövele Isten egyik csodálatos munkája.

Lehetetlen megmondani, hogy amikor megjelenik, miként látja meg minden szem őt, de nincs kétségünk afelől, hogy Isten Igéje igaz módon szól. Valóban minden szemnek meg *kell* látnia őt, mert Isten kijelentéseként jön üdvösségre és ítéletre. Minden teremtmény, élő és halott *vele* kapcsolatban fog megítéltetni – üdvösségre vagy kárhozatra.

Egy másik szakasz, amely Krisztus eljövételéről kijelenti, hogy a Mindenható Isten csodálatos és lenyűgöző munkája, a 2Thesszalónika 2:8, amely szerint a bűn emberét, a *törvénytaposót* Krisztus eljövételének világossága meg fogja semmisíteni. Ismét nehéz pontosan látnunk, hogy ezt miként kell értenünk, de ez arra emlékeztet minket, hogy az ő eljövele nem természetes esemény.

Krisztus eljövele a mi reménységünk, mert noha nekünk is meg kell állnunk az ítélszék előtt, és számot kell adnunk cselekedeteinkről, ő lesz ott velünk az ítéletben, ő lesz a Bírónk. Így még az ítélet gondolata sem ronthatja le azt a csodálatos reménységünket, amely benne van. Üdvösségünk az ítéletben és azáltal az ő üdvözítő munkájához tartozik.

Ez tehát az eljövétel, amelyre várunk, amelyért vigyázunk, és amelyben reménykedünk. Hívóként egész életünket ebből a szemszögből írhatjuk le: annak célja és értelme Jézus Krisztus megjelenése. Semmi más nem számíthat nekünk ennyire.

Mindezt úgy foglalhatnánk össze, hogy Krisztus eljövele az *üdvösség csodájának része*. Isten a történelem kezdetétől fogva úgy jelentette ki magát, mint az egyetlen

Megváltó abban, hogy amit értünk tesz, az teljesen felülmúlja az ember hatalmát és képzeletét. A kegyelem csodája által üdvözít bennünket Jézus Krisztusban. Krisztus visszatérése a kegyelem és irgalom nagy csodájának végső kijelentése.

6.10. A millennium

A Szentírás tanúságtétele Krisztus eljövételéről azt a kérdést veti fel, hogy mikor és hogyan fog eljönni. E kérdés megválaszolása kapcsán bukkan elő a Jelenések 20-ban megjelenő *millennium* (ezer év) témája. A millennium különböző nézetei – premillennizmus, posztmillennizmus és amillennizmus – mind Krisztus eljövételének *idejéről* és *módjáról* szólnak.

Bizonyos szempontból nézve szomorú, hogy a millennium ilyen vita és ellentét forrása lett a keresztyének között, miközben a Szentírás csupán néhány alkalommal beszél róla, mégpedig csak egy nehéz, jelképes könyv, a Jelenések könyve egyik fejezetében. Mindazonáltal a millenniumról alkotott nézetek közti különbség fontos, és nem szabad jelentéktelenként félretenni. Krisztus eljövételének ideje és módja *számít*.

A millennium különböző nézetei Krisztus királyságának természetével kapcsolatban vetnek fel kérdéseket – földi-e vagy mennyei, jelenvaló-e vagy eljövendő, zsidó-e vagy keresztyén. Ezek a kérdések is fontosak. Feladatunk az országot keresni, és annak eljövételéért imádkozni. Tudnunk kell, mit keresünk, ha teljesíteni akarjuk feladatunkat.

Nem fogjuk tehát átugrani a millennium témáját mint valami lényegtelen dolgot, hanem megpróbáljuk megmagyarázni a különböző nézeteket, és megmutatjuk az Írásból, hogy mit kell hinni. Ezt nem azért tesszük, hogy növeljük a keresztyének közti megosztottságot, vagy megbotránkoztassuk a más nézetten levőket, hanem hogy megmutassuk, *mit* tanít az Ige és *miért*.

A *millennium* szó *ezer évet* jelent, és a Jelenések 20-ban hatszor említett ezer évre vonatkozik. Isten Igéje szerint ez alatt az ezer év alatt a Sátán megköztetetik; akiknek pedig része van az első feltámadásban, azok élnek és uralkodnak Krisztussal. Ennek az időszaknak a végén – bármilyen hosszú időszakról legyen is szó – a Sátán *egy kevés időre* eloldoztatik, elhiteti a népeket, és összegyűjti őket a szeretett város elleni harcra. Ekkor Isten közbelép, és következik az ítélet. A Jelenések 20-ból ezek világosak, jelentésük azonban sok vita tárgyát képezi.

Némelyek azt vallják, hogy mindez – az ezer évet is beleértve – a jövőben történik, (premillennizmus). Mások azt vallják, hogy ez már megkezdődött, és már most az ezer év által leírt időszakban élünk (amillennizmus). Megint mások azt

tanítják, hogy miközben már megkezdődött, a lényegi beteljesülés a jövőben lesz, és csak akkor látjuk meg, amikor az egyház megtapasztalja a békesség, áldás és bőség addig nem ismert idejét (posztmillennizmus).

A *premillennisták* azt vallják, hogy Krisztus következő eljövetele egy jövőbeli millennium előtt (*pre*) lesz, és azt tanítják, hogy ő többször is el fog jönni a jövőben. A *posztmillennisták* szerint Krisztus eljövetele a millennium után (*poszt*) lesz, és csak egyszer. A posztmillennistákhoz hasonlóan az *amillennisták* is hiszik, hogy Krisztus eljövetele, amely csak egyszer történik meg, a millennium után lesz. Azonban mind a *pre*-, mind a posztmillennistáktól különböznek abban, hogy a millenniumban egyáltalán nem egy szó szerinti ezeréves időszakot látnak (az *a*- egy fosztóképző), ehelyett jelképes számnak tekintik az ezer évet, amely az egész evangéliumi korra vonatkozik Krisztus halálától kezdve.²

6.11. A premillennizmus és a diszpenzácionalizmus összehasonlítása

A premillennizmus és a diszpenzácionalizmus szigorúan véve ugyanazon iskolához tartozik, mivel mindkettő azt tanítja, hogy Krisztus személyes és látható módon jön el a jövőbeli ezeréves uralkodása előtt. Nézeteikben sok hasonlóság található. Mindkettő egy szó szerinti ezeréves (millenniumi) királyságról tanít. Mindkettő tanítja, hogy ez a millennium és a királyság jövőbeli. Azt is tanítják, hogy Krisztus millenniumi királysága földi, a központja Jeruzsálem városa, és Krisztus ott fog uralkodni a földön személyesen és láthatóan. Szintén mindkettő hirdeti, hogy az ígéretek, amelyeket Isten Ábrahámnak és a zsidó népnek adott a földdel kapcsolatban, a jövőben szó szerint, földi módon be fognak teljesülni. Mindkettő hiszi, hogy az Írásban *Izráel* mindig csak Ábrahám fizikai utódaira, a zsidókra vonatkozik. Végül mindkettő egynél több feltámadást és egynél több ítéletet tanít.

Mindazonáltal a premillennizmus és a diszpenzácionalizmus között jelentős különbségek állnak fenn. A diszpenzácionalizmus tanítja, hogy Krisztus kétszer jön el a millennium előtt (azaz ezer évvel a történelem vége előtt), mégpedig az elragadtatásban és a kinyilatkoztatásban (Krisztus eljön az ő szentjeiért, majd az ő szentjeivel). A diszpenzácionalizmus egy *titkos elragadtatásról* is tanít, amely *bármely pillanatban megtörténhet*, mégpedig a *nagy nyomorúság előtt*. Ez azt jelenti, hogy az egyház nem megy át a nyomorúságon, hanem Krisztussal lesz.

² A millennium kezdetét általánosságban Jézus első eljöveteléhez is szoktuk kötni, a könyv későbbi oldalain is találkozunk effajta idői megjelöléssel. (A ford. megj.)

A diszpenzácionalizmus tanítása szerint az újszövetségi egyház egy *zárójel* a történelemben, és egyedül a zsidó nemzet alkotja Isten népét és királyságát. Ugyanígy a diszpenzácionalizmus nézete szerint Krisztus millenniumi királysága csakis *zsidó* ország lesz, azaz csak és kizárólag a zsidók lesznek annak polgárai. Mindezzel együtt azt is tanítja, hogy az elragadtatás és a kinyilatkoztatás, Krisztus két premillenniumi eljövetele között a Szentlélek nem lesz jelen a földön.

A *Scofield Magyarázatos Biblia* (*Scofield Study Bible*) régebbi diszpenzácionalista jegyzetei – hogy még nagyobbá tegyék a zűrzavart – az üdvösség különböző módjait tanítják a zsidók és a pogányok számára tagadva, hogy az Ószövetségben egyedül Jézus Krisztus vére és áldozata és a belé vetett hit által volt üdvösség. Ezzel ellentétben a *történelmi premillennizmus* helyesen azt tanítja, hogy az elragadtatás és a kinyilatkoztatás *egy* esemény, nem pedig *kettő*. A történelmi premillennizmus is tagadja a titkos elragadtatást, amely bármely pillanatban bekövetkezhet, és ragaszkodik ahhoz, hogy az egyház keresztül *fog* menni az utolsó napok nagy nyomorúságán. A diszpenzácionalizmussal szemben a történelmi premillennizmus azt is tanítja, hogy az egyháznak *van* része és helye Krisztus királyságában, és nemcsak egy *zárójel* a történelemben, miközben Isten a múltban és a jövőben is a zsidókkal törődik. Végül a történelmi premillennizmus semmit nem ismer a diszpenzácionalista *Scofield Magyarázatos Biblia* jegyzeteinek eretnek tanításaiból, amelyek szerint a különböző korszakokban más-más módja van üdvösségnek, és amelyek azt a különös, nem biblikus gondolatot tanítják, hogy a mindenütt jelenlévő Szentlélek egy időre elvétetik a földről.

Hisszük, hogy noha a történelmi premillennizmus a diszpenzácionalizmus sok hamis tanításától mentes, mégsem megfelelő tanítás. A továbbiakban meg szeretnénk magyarázni, hogy a premillennizmusnak sem a régebbi, sem az új változata nem biblikus.

6.12. A premillennizmus tévedései

A premillennizmus – amelyet néha *khiliazmus*nak is neveznek – az a tanítás, miszerint Krisztus személyes, látható visszatérése ezer évvel a világ vége előtt fog bekövetkezni. Eszerint a hitehagyás és a gonoszság növekedni fog, és az antikrisztus végső megjelenését fogja eredményezni. Akkor egy súlyos üldöztetés szakasza fog megkezdődni, amelyet a Máté 24:21 *nagy nyomorúságnak* nevez. Az antikrisztusnak ez az uralma és az üldöztetés időszaka Krisztus jövetelével fog véget érni, aki feltámasztja szentjeit, elváltoztatja azok testét, akik még élnek, megítéli őket, eltávolítja a földről az átkot, és Jeruzsálemben megalapít egy ezer évig tartó királyságot.

A premillennizmus szerint ez a királyság a zsidók tömeges megtérésének eredménye lesz, akik visszakapják saját földjüket. A pogány keresztyénekkal együtt ők alkotják Krisztus országát, amelynek központja Jeruzsálem, bár az elsőbbség a zsidóké lesz. Ezt a királyságot igazság, békesség és bőség jellemzi ezen a földön, és pontosan ezer évig fog tartani. Krisztusnak e földi uralkodása végén a többi halott is feltámad, ezután pedig sor kerül az utolsó ítéletre, illetve az új ég és az új föld teremtésére.

A premillennizmus néhány fent említett nézete nagyon furcsa. Egyrészt az ezeréves birodalom polgárai között lesznek olyanok, akik már feltámadtak és megdicsőültek, de olyanok is, akik még mindig jelenlegi, földi testükben lesznek. Ez ellentmond az 1Korinthus 15:50-nek. Másrészt a királyság állítólag egy olyan földön lesz, amely már nem lesz átok alatt, de mégsem szabadult meg teljesen a bűntől, a betegségtől és a haláltól. Ezen a földön a feltámasztott szentek olyanokkal fognak élni, akik még mindig ki vannak téve a bűnnek és a halálnak.

Vannak azonban még fontosabb ellenvetések e tanítással szemben. Először is a Szentírás ellentmond annak a premillennista tanításnak, hogy Krisztus eljövetele ezer évvel megelőzi a világ végét, és ezzel szemben azt tanítja, hogy Krisztus a következő eseményekkel egyszerre jön el: a jelenvaló világ vége (1Kor 15:23–24), az új ég és az új föld teremtése (2Pt 3:9–10), *minden* halott feltámadása (Jel 20:12–13), valamint az utolsó ítélet (Mt 24:37–41; Lk 17:28–37; Júd 6–7, 14–15).

Másodszor a Szentírás nem tanít egynél több feltámadást és ítéletet (Jn 5:25–29), sem pedig a világ végét ezer évvel megelőző feltámadást és ítéletet (Jn 6:39–40, 44–45; 11:24; 1Kor 15:51–52, figyeljük meg az *utolsó* szóra eső hangsúlyt az 1Kor 15:51–52-ben).

Harmadszor a Szentírás a földi királyság teljes ellentétéről beszél: ragaszkodik ahhoz, hogy az ország mennyei (Jn 18:36; Zsid 12:22–23). Negyedszer a Szentírás azt hirdeti, hogy Krisztus országa örökkévaló, nem pedig csak ezer évig tartó (Dán 4:31; 7:27; 2Pt 1:11). Ötödször a Szentírás nem tanítja, hogy *csupán* a zsidók Ábrahám *fizikai* leszármazottai. Ehelyett azt mondja, hogy minden hívő – zsidó és pogány egyaránt – valódi zsidó, Isten igazi Izráelje (Rm 2:28–29; Gal 3:29; Fil 3:3). Izráel az *egyház*, az egyház pedig Izráel. Ugyanígy a királyság az egyház, és az egyház a királyság. Különösen ezen okok miatt utasítjuk el a premillennista tanítást.

6.13. A diszpenzácionalizmus tévedései

A korábban John Nelson Darbyról (1800–1882) – a diszpenzácionalizmus és a testvérgyülekezetek alapítójáról – darbyizmusnak is nevezett diszpenzácionalizmus a

legsúlyosabb a millenniummal kapcsolatos tévedések közül. Ez nemcsak egy bizonyos tanítás a millenniumról és a jövőről, hanem egy mindenre kiterjedő, téves teológiai rendszer.

A *diszpenzácionalizmus* elnevezés abból ered, hogy az elmélet a történelmet különböző *diszpenzációkra* (korszakokra) osztja, amelyekben Isten más-más szövetségi viszonyban áll az emberrel, és amelyekben kiderül, hogy az ember nem tud eleget tenni Isten követelményeinek. Darby klasszikus diszpenzácionalizmusa szerint most az *egyház korában* vagy a kegyelem korszakában vagyunk, és már csak egy kor várható, mégpedig a királyság korszaka.

A diszpenzácionalizmus tévedései közül néhányal már foglalkoztunk, így a titkos elragadtatással, amely megelőzi az ezeréves birodalmat és a nagy nyomorúságot, illetve Krisztus többszöri eljövételével kapcsolatos tanításaival. A diszpenzácionalizmus további nézetei – amelyeket később meg fogunk magyarázni – a többszöri feltámadásban és ítéletben való hit, illetve a Szentírás, különösen a Jelenések 20 szó szerinti magyarázata.

A diszpenzácionalizmus legkirívóbb hibáinak egy része abból származik, hogy rosszul használja a Szentírást. Először is a diszpenzácionalizmus hibás módszerrel magyarázza a Szentírást. Ez a módszer azt eredményezi, hogy az egész Ószövetséget és az Újszövetség egyes részeit a zsidókra vonatkoztatja, és azt állítja, hogy ezek semmilyen módon nem alkalmazhatóak az újszövetségi keresztyénekre, hacsak nem a kíváncsiságuk kielégítésére. A *Scofield Magyarázatos Biblia* jegyzetei szerint például a Hegyi beszéd nem keresztyén, hanem zsidó. Ezzel szemben a Szentírás azt tanítja, hogy a *teljes Írás* hasznos (és alkalmazható) az újszövetségi keresztyének számára (Jn 10:35; 2Tim 3:16–17). Mivel ezt a diszpenzácionalizmus tagadja, ezért az a vád ellene, hogy *helytelenül „hasogatja az igazságnak beszédét”*³, még ha annak ellenkezőjét is állítja.

Másodszor a diszpenzácionalizmus szigorú literalizmust (szó szerintiséget) követ, amely valójában a farizeusok literalizmusa, akik nem akarták és nem tudták meglátni, hogy Krisztus *lelki* Király, ezért megfeszítették őt. Ez a szigorú – bár következetlenül alkalmazott – literalizmus és annak szembenállása azzal, amit a diszpenzácionalisták „lelkiesítésnek” neveznek, ellentétes a Szentírással is (1Kor 2:12–15). Sok helyen maga a Szentírás „lelkiesíti” az Ótestamentum dolgait, például az 1Péter 2:5–9-ben vagy az egész Zsidókhhoz írt levélben. Rá szeretnénk mutatni, hogy amíg az egész Írást óvatosan és józanul kell értelmezni, vannak olyan dolgok, amelyeket *nem lehet* szó szerint érteni, mint például a Jelenések 2:17 fehér kövecskéje.

³2Timótheus 2:15 (A ford. megj.)

A diszpenzácionalizmus lelki magyarázattal való szembenállása Krisztus mennyei és lelki királyságának tagadásához vezet. Ez a Szentírással kapcsolatban a diszpenzácionalizmus hibás nézete, amely minden tévedésének a gyökere.

6.14. A diszpenzácionalizmus további tévedései

Megmutattuk azokat a hibákat, amelyekről hisszük, hogy a diszpenzácionalizmus legfőbb tévedései. Felsorolunk néhány további tévedést.

A diszpenzácionalizmus elváltasztja Izráelt és az egyházat. A diszpenzácionalizmus egyik alapvetése, hogy Izráel Izráel, az egyház pedig az egyház, és a kettőt soha nem szabad összekeverni. Ez ellentétes a Szentírás tanításával, miszerint az ószövetségi *Izráel* nemzeti és lelki értelemben is egyaránt az *egyház* (Rm 2:28–29). A Cselekedetek 7:38 a pusztában lévő gyülekezetnek (egyháznak) nevezi Izráelt. A Zsidók 12:22–24 az egyházzal azonosítja Jeruzsálemet és Siont (ld. még Gal 3:29 és Fil 3:3). A Jelenések 21:9–10 a szent Jeruzsálemmel azonosítja a menyasszonyt, a Bárány feleségét.

A diszpenzácionalizmus elváltasztja Krisztusnak a zsidókra vonatkozó és az egyházra vonatkozó munkáját. A diszpenzácionalizmus azt tanítja, hogy Krisztus Izraelnek a Királya, de az egyháznak csak a Feje. A *Scofield Magyarázatos Biblia* azt is tanítja, hogy az Ószövetség népe más módokon üdvözült, nem a Krisztus engesztelő művébe vetett hit által, és Istennek egynél több terve is van az üdvösségre vonatkozóan. Ez ellentétes a Szentírás világos tanításával, miszerint Krisztus az Ó- és az Újszövetségben is ugyanaz a Megváltó (Gal 3:28–29; 1Tim 2:5–6; Zsid 11:6).

A diszpenzácionalizmus kizárja az ószövetségi szenteket Krisztus testéből és menyasszonyából. Ez természetesen abból következik, hogy elváltasztja Izráelt és az egyházat, és megkülönbözteti Krisztust mint Izráel Királyát és mint az egyház Fejét. Ez is ellentmond a Szentírásnak, amely az ószövetségi szenteket is a hit *háznépéhez* sorolja, valamint Krisztus testéhez és menyasszonyához számlálja (Ef 2:11–18, különösen a 16. vers, amely szerint Krisztus *egy testben* békéltette meg a zsidókat és a pogányokat, illetve Jel 21:9–10, amely a szent Jeruzsálemmel azonosítja a *menyasszonyt*, a *Bárány feleségét*).

A diszpenzácionalizmus azt tanítja, hogy a Szentlélek az elragadtatás és a kinyilatkoztatás közti hétéves időszakban eltávozik a földről. Feltételezése szerint ez idő alatt a zsidók a Szentlélek szuverén és kegyelmes munkája nélkül fognak megtérni, és Krisztusba vetett hitre jutni. Ez is ellentétben áll a Szentírás tanításával, miszerint a hit Isten ajándéka a Szentlélek által, valamint azzal a bibliai igazsággal is, hogy az üdvösséghez elengedhetetlen újjászületés egyedül a Lélek munkája (Jn 3:3–8; Ef 2:8).

A diszpenzácionalizmus az úgynevezett titkos egyházzól tanít. A klasszikus diszpenzácionalizmus azt hirdeti, hogy az Újszövetség egyháza csupán egy zárójel, és maga az egyház egy olyan titok, amelyről az Ószövetség sosem beszél. Ez ellentmond a Szentírás tanításának, mivel az Írás nemcsak prófétál az egyházzól, hanem az igaz Izráelt egyháznak, az egyházat pedig Izráelnek tekinti. A Cselekedetek 15:13-ban és a következő versekben Jakab egy Izráelre vonatkozó ószövetségi próféciát alkalmaz az újszövetségi pogány egyházak megalakulására (vö. Csel 7:38). Ugyanígy a Szentírásban az egyház nem zárójelként szerepel, hanem mint Istennek a történelem egészére tervezett összes munkájának szándéka és célja. Ez a „teljessége ő néki, a ki mindeneket betölt mindenekkel” (Ef 1:22–23), a *dicsőséges egyház*, amelyet egész üdvözítő munkája által maga elé állít (Ef 5:25–27).

Mindezek miatt a diszpenzácionalizmust el kell utasítanunk.

6.15. A posztmillennizmus

A posztmillennizmust úgy határoztuk meg, mint azt a nézetet, miszerint a millennium már megkezdődhetett, de annak lényegi beteljesülése még a jövőben várható, és csak akkor válik láthatóvá, amikor az evangélium és az egyház a békesség, áldás és bőség addig példátlan időszakát fogja megtapasztalni. Többféle posztmillennizmus létezik, és mindegyik másként értelmezi a millenniumot.

Mindenekelőtt ott van sok puritán és néhány modern író régi posztmillennizmus, amely a zsidók között Isten nagyszerű, jövőbeli munkáját várja, amely majd sokuk vagy éppen a legtöbbjük megtéréséhez vezet. Mások ugyanezen vonalak mentén egy nagy ébredést várnak az egyházban az utolsó időkben Krisztus eljövetele előtt, amikor az evangélium újra azokat a gyümölcsöket fogja teremni, mint az apostolok korában vagy a 16. századi nagy protestáns reformáció idején.

Mostanában egy radikálisabb posztmillennizmus is kialakult annak részeként, amit időnként keresztyén rekonstrukcionizmusnak vagy *dominionizmus*nak neveznek. Ez a posztmillennizmus nemcsak az egyház esetében vár dicsőséges jövőre, hanem azt is tanítja, hogy egy napon az egész társadalom és a teljes emberi élet a keresztyének uralma alá kerül, és ez a „krisztianizált” társadalom lesz a Krisztus országára vonatkozó bibliai ígérek beteljesülése.

A posztmillennizmusnak ez az újabb formája arra számít, hogy Krisztus országának lényegi megvalósulása *ebben a jelenlegi világban* fog bekövetkezni, mégpedig az evangélium hirdetése, illetve az egyház növekedése által, továbbá úgy, hogy a keresztyének „akcióba lépnek”, és részt vesznek az élet különböző területein. Akik

erről vannak meggyőződve, azok közül a legtöbben azt hirdetik, hogy a keresztyének számára szükség szerű, hogy részt vegyenek a társadalom különböző területein, végül pedig átvegyék azok felett a hatalmat, és azokat Krisztusnak igényeljék, így – amint mondják – Krisztust az élet minden területén *királlyá koronázzák*.

Az e nézeten lévők többsége *preterista* is (a *praeteritum* szó *múltat* jelent). Hiszik, hogy a Máté 24:1–35, valamint a Jelenések könyvének legnagyobb része már beteljesült, azaz múlt idejű – az itt leírt események beteljesültek, amikor a római seregek Kr. u. 70-ben elpusztították Jeruzsálemet. A legtöbben azt mondják, hogy az antikrisztusra és a nagy nyomorúságra vonatkozó próféciák már beteljesültek. Az egyház és a társadalom jövőjéről alkotott rózsás elképzeléseik kizárják az utolsó idők nyomorúságát és az antikrisztus megjelenését illető mindenféle hitet.

Ugyanezek az emberek szinte mindig theonomisták is (a *theonomia Isten törvényét* jelenti). Hiszik, hogy Isten törvénye (beleértve az ószövetségi polgári törvényeket is) lesz az alapja ennek az eljövendő krisztianizált társadalomnak, Krisztus e földön megvalósuló országának. Ebben a királyságban nem az evangélium, hanem a törvény lesz a legfőbb erő, mivel nem fog mindenki megtérni, de mindannyian Isten törvénye alá, a törvény *uralma* alá fognak kerülni.

Miközben nem értünk egyet a puritánok régi posztmillennizmusával, sem annak modernkori megfelelőjével, ezzel a modern, radikális posztmillennizmussal még több problémánk van. Ugyanolyan súlyos tévedésnek tartjuk, mint a diszpenzacionalizmust.

6.16. A posztmillennizmus tévedései

Összehasonlítottuk a régi posztmillennizmust egy újabbal, amely a keresztyén rekonstrukcionista mozgalom szerves részét képezi. Ez a fajta posztmillennizmus teljesen más, mint a puritánok régi posztmillennizmusa, és sokkal veszélyesebb.

Először is ez a fajta posztmillennizmus lebecsüli az evangélium hirdetését. Támogatói szerint az ország eljövetele szempontjából a politikai és a gazdasági tettek legalább olyan fontosak, mint az evangélium. Számukra Isten országának győzelme nem annyira az emberek üdvössége az evangélium által, hanem a keresztyének hatalomátvétele az egész társadalom felett.

Másodszor ez a posztmillennizmus lebecsüli és lekicsinyli az egyházat. Hiszi, hogy az ország valami sokkal nagyobb és hatalmasabb, mint az egyház, ezért nem úgy tekint az egyházra, mint amelyhez Krisztus mellett a leginkább vonzódnak a keresztyének. Ezt azonban a Zsoltárok 122:6 és az Efézus 1:17–23 cáfolja. A posztmillennista

tanítás szerint a keresztyén ember életének és munkájának nem az egyház összegyűjtése és megőrzése a legfőbb célja szemben a Zsoltárok 122:9-cel és az Efézus 1:17–23-mal. Sok ember szerint az egyház csak egy gyakorlóterep a keresztyének számára ahhoz, hogy részt vegyenek a politikában, a gazdaságban és a társadalmi élet egyéb területein.

Az egyháznak ez a lekicsinylése az egyház kormányzásával, az istentisztelettel és a tanítással kapcsolatos nagymértékű érdektelenséghez, illetve egyfajta ökumenikussághoz (a nem biblikus tanítókhoz való csatlakozás készségéhez) vezet. Végül is szerintük nem az egyház, hanem a királyság a legfontosabb.

Akik tehát a posztmillennizmusnak ezt a fajtáját követik, gyakran azzal vádolják az egyházat, hogy már történelme kezdetétől nem teljesíti hivatását, mert ugyan hűségesen hirdette az evangéliumot, és kereste a bűnösök üdvösségét, de nem vette át az uralmat az egész társadalomban. Ebben szerintük az egyház nyomorúságos kudarcot vallott.

Harmadszor ez a fajta posztmillennizmus aláássa a hűséges keresztyén bizonyágtételt. Mivel a politikai tettek és a különböző társadalmi tevékenységekben való részvétel szükséges voltát hangsúlyozza, alulértékeli az átlagos keresztyén ember bizonyágtételét, amint tisztességesen és hűségesen él azon a helyen, ahova Isten állította. Nem az a legfontosabb, hogy valaki jó bizonyágtétel legyen akár árokásás közben is azért, hogy Isten ezt mások üdvösségére használja fel, hanem a társadalom meghódítása.

Negyedszer ennek a posztmillennista nézetnek a támogatói sokszor egy újfajta törvényeskedést képviselnek, amikor a törvényt hangsúlyozzák. Akik azt várják, hogy az ország úgy valósul meg, hogy minden emberre kiterjed a törvény uralma, valójában azt gondolják, hogy a törvény fogja megtenni, amit az evangéliumnak nem sikerül. Elfelejtkeznek a törvény gyengeségéről, amelyet a Róma 8:3 ír le: *„Mert a mi a törvénynek lehetetlen vala, mivelhogy erőtelen vala a test miatt, az Isten az ő Fiát elbocsátván bűn testének hasonlatosságában és a bűnért, kárhoztatá a bűnt a testben.”*

Végül ez a fajta posztmillennizmus egy olyan ezeréves királyságot hangsúlyoz, amelynek elsődleges megvalósulása *ebben* a világban lesz, így hajlamos olyan vallássá válni, amely *a földiekkel törődik*. Ezzel kapcsolatban Pál így figyelmeztet minket a Filippi 3:19-ben: *„Kiknek végök veszedelem, kiknek Istenök az ő hasok, és a kiknek dicsőségök az ő gyalázatukban van, kik mindig a földiekkel törődnek.”* Követői között találunk tehát olyanokat, akik tagadják a test feltámadását, hogy a menny valódi hely és a hívők végső otthona, sőt Krisztus mennybemenetelét is, amely pedig természetesen minden hívő ember mennyei reménységének a záloga.

6.17. Az amillennizmus

Az *amillennista* szó szerint azt jelenti, hogy *nincs millennium*. Szigorú értelemben véve az amillennizmus nem azt tanítja, hogy *egyáltalán nincs millennium*. Igazság szerint az amillennizmus nem hisz *egy szó szerinti, jövőbeli millenniumban*. Az amillennizmus azt tanítja, hogy a Jelenések 20 millenniuma az *egész újszövetségi kor* Krisztus első eljövételétől kezdve egészen a világ végezetéig. A Jelenések 20-ban olvasható ezer év tehát jelképesen értelmezendő, nem pedig szó szerint.

Ez a tanítás azon alapszik, hogy a Szentírásban a számok, például az ezer is, gyakran jelképesek, nem pedig szó szerintiek. Egy jó példa a Zsoltárok 50:10, ahol a Szentírás bizonyosan nem szó szerint *ezer*, hanem *minden* hegyről beszél.

Mivel a Sátán megkötözése ennek az ezeréves időszaknak az egyik fő jellemzője (Jel 20:1–3), az amillennizmus azt tanítja, hogy a Sátán az egész újszövetségi korban meg van kötözve. Nincs teljesen megkötözve, csak arra nézve, hogy *„többé el ne hitesse a népeket”* (Jel 20:3). Másként fogalmazva azért van megkötözve, hogy ne tudja megakadályozni az evangélium hirdetését és gyümölcseit a pogány népek megtérésében.

A Máté 12:29-ből világos, hogy a Sátán *Krisztus első eljövetelekor* kötötten van meg. Itt egy olyan helyen, amely világosan a Sátánra utal, Jézus ugyanazt a szót használja a megkötözésre, mint a Jelenések 20:2. Azt mondja a farizeusoknak, hogy a *hatalmast* (a Sátánt) meg kell kötözni. Ennek a kijelentésnek a szöveggörnyezetében Jézus arról beszél, hogy az ország úgy jön el, hogy az evangélium hirdetése által összegyűjtetnek a pogányok (Mt 12:14–21, 28–30). A Máté 12:29 magyarázza a Jelenések 20:2-t megmutatva, hogy a Sátán megkötözésének a következménye, hogy az Újszövetségben az evangélium sikerrel jár a népek között.

Így az amillennizmus nem vár egy eljövendő millenniumra, hanem hiszi, hogy a millennium közepén vagyunk, és amikor az véget ér, akkor eljön a világ vége is. Ez az újszövetségi kor a világ utolsó korszaka. Az amillennisták nem várnak egy elragadtatásra, sem Krisztus eljövetelére, sem egy nagy nyomorúságra ezer évvel a világ vége előtt. Ehelyett tanítják, hogy mindezek *az idők végezetén* történnek meg, és utána következik az örökkévaló állapot.

Az amillennizmus tehát azt tanítja, hogy az 1Korinthus 15:51–52 trombitája az *utolsó*, ezt követi az elragadtatás (1Thessz 4:16–17), és a választottak örökre az Úrral lesznek a mennyei dicsőségben. Ugyanígy az amillennista tanítás szerint a Máté 24:29 nagy nyomorúságát *azonnal* követi a trombitaszó, amely bejelenti Krisztus eljövételét, az ő felhőkön való megjelenését, valamint választottainak az összegyűjtését.

Az amillennizmus nem tanítja, hogy a vég előtt lesz egy olyan időszak, amely az egyház számára addig példátlan békét és bőséget hoz, hanem komolyan veszi azt a biblikus igazságot, hogy az egyház nagy nyomorúsága megelőzi minden dolgok végét – ama „*utolsó napokban nehéz idők állanak be*” (2Tim 3:1), olyan idők, amikor „*a gonosz emberek (...) nevednek a rossziaságban*” (2Tim 3:13).

Ezért némelyek pesszimizmussal vádolják az amillennizmust. Ez azonban nem helytálló vád. Az amillennisták hiszik, hogy Krisztus uralkodik, és szuverén hatalmával ő az oka annak, hogy minden, még a fájdalmas dolgok is az övéi javára munkálkodnak együtt.

6.18. A szó szerintiség és a Jelenések 20

Amint láttuk, az amillennizmus nem veszi szó szerint a Jelenések 20-ban található ezer évet, hanem a teljes újszövetségi korra vonatkozó jelképes utalásként tekint arra. A jelképszerűség abban a tényben áll, hogy $1000 = 10 \times 10 \times 10$, ahol a 10 a teljességre utal. Az ezer évnek ezt a nem szó szerinti értelmezését szeretnénk megvédeni.

Már rámutattunk arra, hogy a Szentírásban az *ezret* nem kell *mindig* szó szerint venni. Nemcsak *ezer* hegyen Istené minden állat, hanem *mindegyiken* (Zsolt 50:10). A Zsoltárok könyvében más helyen is találunk olyan szakaszokat, ahol az *ezer* nem szó szerinti értelemben szerepel, hanem azt jelenti, hogy *minden* vagy *az egész*. Ilyen például a Zsoltárok 84:11, a 91:7 és a 105:8. Akik azt mondják, hogy a számokat *mindig* – így a Jelenések 20-ban is – szó szerint kell venni, tévednek.

Azt is szeretnénk kiemelni, hogy a Jelenések 20-ban más dolgok is olvashatóak, amelyeket nem lehet szó szerint érteni. Az 1–2. versekben a Sátán nem szó szerint vett sárkány; vagy egy lelket – a Sátánt – nem lehet egy szó szerinti láncsal megkötni (vö. Lk 24:39). A legtöbben a Jelenések 20:3-ban szereplő *mélységet* is úgy tekintik, mint amely a pokolra, a Sátán lakhelyére, nem pedig egy földben lévő lyukra utal. Továbbolvasva a fejezetet, az antikrisztus nem egy szó szerinti értelemben vett *fenevad* (10. v.), és az élet könyve (12. v.) sem egy szó szerint vett papír alapú, nyomtatott könyv.

A Jelenések könyve többi részében is számos olyan dolgot találunk, amelyet nem lehet szó szerint érteni. Nem tudunk például olyan keresztyénről, aki azt várja, hogy jutalma ténylegesen egy fehér kő lesz, amelyre saját neve van felírva (2:17); vagy a mennyben egy *oszloppá* fog változni (3:12); vagy Jézusnak valójában egy kard van a nyelve helyén (1:16).

Megdöböntő, hogy akik a leghangosabban ragaszkodnak az ezer év szó szerinti értelmezéséhez, és azt mondják, hogy minden más hűtlenség a Szentírással szemben,

mégis vonakodnak *szó szerint* venni a Jelenések 20:4 utalását a *lelkekre*. Azt tanítják, hogy ezek nem szó szerint vett, test nélküli *lelkek*, hanem teljes személyek.

Olvasóinkat szeretnénk arra emlékeztetni, hogy az Írás maga nem igényel szigorú és rideg literalizmust (szó szerinti értelmezést). Ez azt eredményezi, hogy valójában a lelki magyarázat *szükséges* a Szentírás értelmezéséhez. Az 1Korinthus 2:14 így szól: „*Érzéki ember pedig nem foghatja meg az Isten Lelkének dolgait: mert bolondságok néki; meg sem értheti, mivelhogy lelkiképen ítéltetnek meg.*” Sok példa van az Írás lelkiesítésére, ezek egyike a Galácia 4:21–31.

A Biblia értelmezésének helyes módja nem egy merev és *lehetetlen* literalizmus, hanem annak megengedése, hogy a Szentírás önmagát magyarázza. Ezt meg is teszi, amikor megmutatja nekünk, hogy az *ezer* sokszor jelképes értelemmel bír (Zsolt 84:11); a Sátán megkötözése Krisztus testté létele során kellett megtörténjen (Mt 12:29); az ezer év pedig a világ végével fejeződik be (Jel 20:7–15). *Magára a Szentírásra alapozva* tehát az egyetlen lehetséges következtetés, hogy az ezer év az egész újszövetségi korra vonatkozik.

Számít-e ez? Igen, számít. Ha a jelen korszak végét még követi egy ezeréves időszak, akkor a hívők mennyei reménysége és az utolsó ítélet olyan távolivá lesz, hogy értelmetlenné válik a feladatunk, hogy vigyázzunk, imádkozzunk és készüljünk Krisztus visszatérésére. Annak a parancsnak sürgető volta, hogy várjunk, és tekintsünk minden dolgok végére, azon a bizonyosságunkon nyugszik, hogy ezek a dolgok *hamar* eljönnek.

6.19. Egyetlen feltámadás

A Jelenések 20:5 beszél egy *első feltámadásról*, amely maga után von egy második feltámadást és esetleg továbbiakat is. Ez tehát a szakasz, amelyet minden másnál inkább használnak annak a tanításnak az alátámasztására, hogy több *testi* feltámadás lesz az idők vége előtt. A premillennizmus két, a diszpenzácionalizmus pedig három-négy ilyen feltámadást tanít.

A premillennizmus például tanítja, hogy a várt, jövőbeli millennium előtt lesz a szentek feltámadása, a világ végén pedig egy másik, általános feltámadás – a kettőt pedig ezer év történelem választja el. A premillennisták szerint az ó- és újszövetségi szentek, akik a millennium kezdetén támadnak fel, ezer évig fognak uralkodni a földön Krisztussal.

Hisszük, hogy a Szentírás a halottaknak csak *egyetlenegy* általános feltámadását tanítja, amely a világ végén fog megtörténni. Ekkor *mindenki* fel fog támadni, hogy

Isten elé álljon ítéletre, és feltámadott testében elvegye a kegyelem vagy a cselekedetek jutalmát. Bizonyosak vagyunk abban, hogy ez a Szentírás tanítása, amint az a János 5:28–29-ben is áll, ahol a 28. versben szerepel a *mindazok* szó. A Cselekedetek 24:15 is egy feltámadásról beszél: mind az igazakéről, mind a hamisakéről. A János 6-ban Jézus *négyszer* is kijelenti, hogy a hívők feltámadása *az utolsó napon* lesz, nem pedig ezer évvel korábban (39–40., 44. és 54. v.). Az *utolsó nap* kifejezés a Szentírásban *mindig* a legvégső napra vonatkozik (vö. Jn 6:40; 11:24; 12:48).

Mi tehát a Jelenések 20 első és második feltámadása? Hisszük, hogy az első feltámadás a *lelkeké*, amikor *a halál után* Krisztushoz vétetnek, és vele együtt uralkodnak ebben a test nélküli állapotban a világ végéig, amikor is a *második feltámadás* során testük is feltámad. Több oka is van annak, hogy ezt valljuk.

Először is a Jelenések 20:4 valójában *lelkekről* beszél. Hogy mást ne mondjunk, érdekes, hogy a premillennisták és a diszpenzácionalisták, akik olyan erősen ragaszkodnak a Jelenések 20 szigorúan szó szerinti értelmezéséhez, a feltámadással kapcsolatos nézeteiket kénytelenek azzal megvédeni, hogy ezek a lelkek *teljes személyek*, akiknek a teste ezer évvel a vég előtt feltámad, és akik *akkor* feltámadott testükben ezer évig együtt uralkodnak Krisztussal a földön.

Igaz, hogy a Szentírás a *lélek* szót használja a teljes személy helyett is (1Móz 2:7; 46:26–27), de minden ilyen esetben ki lehet cserélni a *lélek* szót *személyre* anélkül, hogy megváltoztatnánk a jelentést. Ez a Jelenések 20-ban nem lehetséges. A Jelenések 20:4-nek nincs értelme így: „*És látám azoknak személyeit, a kiknek fejöket vették a Jézus bizonyágtételéért.*”

Másodszor a Jelenések 20 két halálról is beszél (14. v.). A második halál *nem* fizikai halál, nem a test halála, hanem a lélek örök szenvedése a pokolban. Miért volna tehát szükséges, hogy mindkét feltámadás a test feltámadása legyen?

Harmadszor felhívjuk a figyelmet mindazokra a szakaszokra, amelyek a lélek új életéről úgy beszélnek, mint feltámadásáról (Jn 5:24–25; 11:25–26; Rm 6:13; Ef 2:5; Kol 2:12). Miért kellene tehát különösnek gondolni azt, hogy a Jelenések 20 *feltámadásnak* nevezi azt, amikor Krisztus magához veszi a hívők lelkét a halálban?

Hisszük tehát Krisztus egyetlen visszatérését, a test egyetlen feltámadását és az egyetlen örök reménységet.

6.20. A halál

Nem kétséges, hogy a halál egy ellenség – az utolsó ellenség (1Kor 15:26). Félünk a haláltól, és nem csak azért, mert nem ismerjük. Soha senki nem tért vissza, hogy

elmondja, milyen meghalni, de halálfélelmünk különösen annak tudásából származik, hogy a halál a *bűn zsoldja* (Rm 6:23), *Isten ítélete* azokon, akik ellene lázadtak.

Nem csoda, hogy a halál borzalmát és romlását minden módon megpróbálják eltakarni. Az sem csoda, hogy a halállal szembesülve a legtöbben mulatozásba és ivásba próbálják fojtani gyászukat. Amikor ők haldokolnak, akkor sem akarnak a halálra gondolni vagy arról beszélni, és sokszor egyszerűen tagadják, hogy *haldokolnak*, miközben nyilvánvaló, hogy nincs orvosság és segítség.

Amikor az istentelenek látják a teremtésben a halált, akkor a *legrátermettebb túléléséről*⁴ vagy a *természet vörös fogairól és karmairól*⁵ beszélnek, hogy eltakarják azt a tényt, hogy a halál *nem természetes*, és abban Isten haragja válik nyilvánvalóvá. A halál mindenütt és mindig minden remény vége, az ellenség, amely túl korán érkezik. A halálban Isten ítélete által minden munka és remény bevégezetlen és kielégítetlen marad.

Egyedül hit által nézhet szembe a hívó a halállal, és még akkor sem könnyű. A halállal szemben a hitnek küzdenie, harcolnia és birkóznia kell, jöllehet mindig győzedelmeskedik. Saját bűneinek tudatában Isten gyermekének hit által még mindig törekednie kell arra, hogy bízson Krisztus áldozatában és a halál feletti győzelmében, és teljes szívéből higgye azt, hogy a halál elnyeletett a diadalra.

A hívó számára a halál legyőzetett. A halál nem tudta fogva tartani Krisztust (Csel 2:24), mert a halál *fullánkja* (rontó hatalma) a bűn (1Kor 15:56), és Krisztusnak nem volt saját bűne. Azokért a bűnökért, amelyeket közbenjáróként magára vett, az utolsó fillérig megfizetett. Önként a halál hatalma alá adta magát, és megengedte, hogy az a legrosszabbat tegye vele. A halál azonban nem tudott győzedelmeskedni, nem is győzött, mert ő Isten Fia volt, a Szent. Halála – John Owen gyönyörű megfogalmazásában – a *halál halála*⁶ volt mindazokért, akiket az Atya neki adott.

Ez felveti azt a kérdést, hogy miért kell a hívőknek meghalni, ha a halál elnyeletett diadalra. Vagy ahogyan a *Heidelbergi Káté* fogalmaz: „*Ha Krisztus meghalt értünk, miért kell nekünk is meghalni?*” A Káté válasza a Szentírás válasza: „*A mi halálunk nem bűnünkért való elégtétel, hanem csak meghalás a bűnnek és átmenetel az örök életre*”⁷ (ld. még Jn 5:24; Fil 1:23).

⁴A *legrátermettebb túlélése* kifejezés Herbert Spencer *Principles of Biology* [A biológia alapelvei] (1864–1869) című művében található, tőle vette át Charles Darwin saját evolúcióelméletének megfogalmazásához.

⁵„*Nature red in tooth and claw*”, Alfred Lord Tennyson: *In Memoriam A. H. H.*, 56. ének, 4. versszak.

⁶*The Death of Death in the Death of Christ: A Treatise on the Redemption and Reconciliation That Is in the Blood of Christ, with the Merit Thereof, and Satisfaction Wrought Thereby* [A halál halála Krisztus halálában: Értekezés a megváltásról és a megbékéltetésről, amely Krisztus vérében van, annak érdeméről és az azzal szerzett elégtételről]. The Works of John Owen [John Owen művei]. William H. Goold (szerk.). 10/3 Controversiel, London: The Banner of Truth Trust, 1967. 139–421.

⁷*Heidelbergi Káté* 42. kérdés-felelet

Milyen nagy csoda! A sötét ajtó, amely mindig csakis a pokolba és a kárhozatba nyílt, most a hívők számára dicsőséges, mennyei életre nyílik. Talán nem is helytelen azt mondanunk, hogy azért kell meghalnunk, hogy megmutatkozzon Krisztus helyettünk elnyert diadalmának tökéletessége. A halál bizonyosan véget vet minden bűnnek, és ajtót nyit a dicsőségre, továbbá annak a bizonyosága is, hogy a halál valóban elnyeletett.

A hívő ezért így szól: „Azért akár éljünk, akár haljunk, az Úrúi vagyunk” (Rm 14:8). Ez lesz-e a te hitvallásod is, amikor jön a halál?

6.21. A feltámadásunk szükséges volta

Megállapítottuk, hogy a világ végén egyetlenegy *testi* feltámadás van – amely azoké, akik megváltottak, és azoké is, akik nem –, nem pedig több feltámadás, amint azt a premillennizmus és a diszpenzácionalizmus tanítja. Számunkra ez az egy feltámadás minden reménységünk középpontja, ahogyan Isten Igéje erre buzdít is minket (1Kor 15:12–19). Nézzük most meg a Szentírás tanítását a hívők utolsó napon való feltámadásáról!

Látnunk kell, hogy nemcsak Krisztus feltámadását súlyos tévedés tagadni, hanem a hívőkét is. Ha számunkra nincsen feltámadás a halottak közül, akkor *Krisztus* sem támadt fel. Olyan szoros kapcsolat van a kettő között, hogy az egyik nem mehet végbe a másik nélkül. Ezt tanítja az 1Korinthus 15:16–17.

Mindig voltak, akik tagadták Krisztus feltámadását. Ehhez a tagadáshoz sokszor hozzájárul az ő istenségének, szűztől való születésének, csodáinak és engesztelő véráldozatának tagadása. Olyanok is vannak, akik a hívők feltámadását tagadják. Ilyenek voltak a korai egyházban (1Kor 15:12; 2Tim 2:17–18) és napjainkban is.

Némelyek, különösen a keresztyén rekonstrukcionista mozgalom köreiből, preterista nézeteket vallanak a próféciaikról felelevenítve a 2Timótheus 2:17–18-ban megnevezett Himenéus és Filétus tévelygéseit. A keresztyén rekonstrukcionista azt vallják, hogy a bibliai próféciaik közül a legtöbb vagy éppen az összes már beteljesült (a preterizmus arra a hitre utal, hogy a próféciaik már beteljesedtek a múltban). Ezért azt is elkezdték mondani, hogy a feltámadás is a múlt része.

Mindazonáltal Pál azt mondja nekünk, hogy ha tagadjuk a hívők testének jövőbeli feltámadását, az egyenlő Krisztus feltámadásának tagadásával és a hit hiábavalóvá tételével, ami így bűneinkben hagy minket. Ezért ez egy nagyon komoly hiba. Miért van ez így?

Először is a jövőbeli testi feltámadás tagadása Krisztus feltámadásának tagadása, mivel a hívők feltámadása Krisztus feltámadásának *része*. A hívők Krisztus *testéhez*, az

egyházhoz tartoznak, és megvan bennük Krisztus feltámadott élete. Ennek eredményeképpen Krisztussal együtt *szükségszerűen* ők is feltámadnak a halottak közül. Ha nem támadnak fel, akkor az egyetlen lehetséges magyarázat, hogy Krisztus feltámadott élete nem létezik – azaz Krisztus nem támadt fel, és nem győzte le a halált. Krisztus halál feletti hatalmát és diadalát nemcsak az ő feltámadása bizonyítja, hanem a hívőké is.

Másodszor a feltámadás tagadása bűneinkben hagyja minket, mert Krisztus feltámadása az Isten előtti *megigazulásunk* bizonyítéka. Amikor Jézus engesztelést mutatott be a bűnért, ezt mondta: „*Elvégeztetett.*” Amikor Isten feltámasztotta Jézust a halottak közül, Bíróként ezt mondta: „*Elvégeztetett.*” Így a feltámadás Isten előtti megigazulásunk kinyilvánítása volt. Erre utal a Róma 4:25, amikor azt mondja, hogy a mi Urunk Jézus „*feltámasztatott a mi megigazulásunkért.*”

Mivel a reménységünk a mennyben van, és „*test és vér nem örökölheti Isten országát*” (1Kor 15:50), várakozunk és vágyakozunk a feltámadásra. Mindazonáltal ez a reménység hiábavaló, ha a halottak nem támadnak fel, és testünk a feltámadásban nem változik el. Így tehát nemcsak Krisztus harmadik napon való feltámadását kell hinnünk, hanem saját feltámadásunkat is Krisztussal, amikor nyomorúságos testünk az ő legdicsőségesebb testének hasonlatosságára fog elváltozni (Fil 3:21).

6.22. A feltámadott test

A halottak feltámadásával, a feltámadott testtel vagy a mennyel, Isten népének feltámadás utáni lakhelyével kapcsolatban sok kérdésre nem tudunk választ adni. A Szentírás azonban elegendő információt árul el nekünk ahhoz, hogy higgyük a test feltámadását, és tudjuk, hogy ebben reménykedhetünk, és ezért imádkozhatunk.

A Szentírás a legrészletesebben az 1Korinthus 15-ben beszél a feltámadott testünkről. Itt négy igen drága igazságot ismerhetünk meg. Először is a feltámadott test romolhatatlan lesz (1Kor 15:42, 52). Mentessz a bűn minden hatásától (a betegségtől, a haláltól, a sírtól), de az sem lesz többé lehetséges, hogy Ádámmal hasonlóan bűnbe és halálba zuhanjon. A *romolhatatlan* azt jelenti, hogy *nem képes megromlani*.

Másodszor a feltámadott test dicsőséges lesz (1Kor 15:43). Dicsősége Krisztus dicsősége, és Krisztusban Isten dicsősége lesz. *Nyomorúságos testünk* Pál szavaival élve elváltozik, hogy „*hasonló legyen az ő dicsőséges testéhez*” (Fil 3:21). Ez a mennyei dicsőség és a mennyei élet boldogsága.

Harmadszor a feltámadott test erős lesz (1Kor 15:43). Az Ézsaiás 40:31 beszél erről egy keveset. Szinte elképzelhetetlen, hogy valaki tud úgy futni, hogy nem fárad el, de ez csak csekély része annak, amiben a feltámadás által részünk lesz. Nemcsak

az Ádám által elvesztett erőinket kapjuk vissza, hanem ezen kívül még sok másban is részesedünk. Képesek leszünk úgy ismerni, ahogy mi is megismertettünk (1Kor 13:12). Mindenekfelett pedig képesek leszünk Istent bűn nélkül szeretni és szolgálni, illetve neki engedelmeskedni. Milyen csodálatos lesz!

Végül a feltámadott test lelki test lesz (1Kor 15:44). Itt is nehéz megállapítani, hogy ez alatt pontosan mit ért a Szentírás, de annyit biztosan, hogy többé nem leszünk *test és vér*, ehhez a földhöz és az itteni élethez alkalmazkodott test, hanem képesek leszünk örökölni, amit test és vér nem örökölhet (1Kor 15:50).

Amikor testünk a halál porából feltámad, olyan hatalmas változások mennek végbe testünkben, hogy a Szentírás kénytelen képeket használni ahhoz, hogy legalább valamit el tudjunk képzelni mindebből. A búzaszem (egy kemény, látszólag élettelen dolog) és az abból kinövő zöld, élő növény egy kis kép arról, hogy miként fogunk elváltozni (1Kor 15:37).

Más képek is vannak a teremtésben, amelyek segíthetnek ezt megérteni. Ilyen kép, amikor a metamorfózis során a hernyó átalakul pillangóvá. A görög *metamorphosisz* szó megjelenik a Filippi 3:21-ben, ahol *elváltozásnak* fordítják. Ez az egyik szó, amelyet a Biblia a feltámadásra alkalmaz. A porban csúszó féregből Isten egyik legszebb teremtménye lesz. A hernyó átváltozik, és mégis ugyanaz a teremtmény, mint előtte volt.

Amikor a feltámadás e csodáira gondolunk, akkor ezekre irányul reménységünk, és így kiáltunk: „Uram Jézus, jöjj hamar! Jöjj, és változtasd el nyomorúságos, bűnnel terhelt, halandó és romlandó testünket, és tegyél mindannyiunkat testben és lélekben egyaránt önmagadhoz hasonlóvá!”

6.23. A feltámadás csodája

A halottak feltámadása egy csoda, Isten csodatétele, amelyet egyedül hit által lehet megérteni és befogadni. A hitetlenek gúnyolódnak, amikor hallanak róla (Csel 17:32), az eretnekek tagadják (1Kor 15:12; 2Tim 2:18), de akik hiszik a halottak feltámadásának ígérését, azoknak újabb bizonyíték arra, hogy Isten valóban az igaz Isten, a Mindenható, „*a ki nagy, végére mehetetlen dolgokat művel, és csudákat, a miknek száma nincsen*” (Jób 5:9).

A feltámadással kapcsolatos csodálatos dolgok közül korántsem az utolsó, hogy minden ember *saját* testében fog feltámadni. Sok ember teste már régen porrá lett, és nyomát sem lehet fellelni. Másokat vadállatok vagy a tenger halai faltak fel. Egyesek testét, így például John Wycliffét hamuvá égették, és ellenségeik a folyókba és a

tengerekbe szórták hamvaikat. Isten azonban, aki mindent tud, számontart minden egyes testet, és a feltámadásban visszaadja azt a megfelelő tulajdonosának. A feltámadás így Isten hűségének tanúbizonysága, aki még a porunkról sem feledkezik meg.

Ennek igazsága a Jób 19:25–26-ból is világos, ahol Jób feltámadásba vetett hitét megvallva nem ezt mondja: „Meglátom Istent *a* testben”, hanem ezt: „*a testemben*”.⁸ A 2Korinthus 5:10 is erre emlékeztet minket. Itt ugyanis azt olvassuk, hogy mindenki *saját* testében kapja meg azt, amit tett. Bár a *saját* szó nincs benne a görögben, ahogyan a KJV is mutatja, a fordítók mégis helyesen értették meg ezt a részt, amikor hozzáadták ezt a szót: *saját*.⁹ Ez a szakasz minden bizonnyal azt jelenti, hogy az emberek büntetésüket vagy jutalmukat abban a testben kapják meg, amelyben a megjutalmazandó jót vagy a megbüntetendő gonoszt cselekedték.

Ehhez a csodához a feltámadás *általános* volta is hozzátartozik. Szinte lélegzetelállító a gondolat, hogy mindenki fel fog támadni, mert több milliárd ember élt és halt meg. Ha megállunk egy temetőben, és hisszük, hogy *mindazok*, akiket ott eltemettek, Isten hatalma által elő fognak jönni sírjaikból, hogy megálljanak előtte (Jn 5:28–29), akkor csak csodálkozhatunk Isten és minden munkájának nagyságán.

A hívők számára az egészben a legcsodálatosabb, hogy már a feltámadáskor látható lesz, hogy Krisztushoz tartoznak, és vele együtt örök dicsőségbe mennek be. Még át kell menniük az ítéleten, de egy olyan testtel, amely *már* romolhatatlanságra és dicsőségre támadt fel (1Kor 15:42–44), és amely *már* elváltozott Krisztus legdicsőségesebb testének hasonlatosságára (Fil 3:21). Milyen nagy reménységet ad ez nekik az ítéletben!

Akik hiszik a feltámadást, nemcsak azért tesznek így, mert azt a Szentírás megígéri, és mert Krisztus már feltámadt a mi testünkben (1Kor 15:19–20), hanem azért is, mert a feltámadás ereje már megjelent bennük. Jézus Krisztus feltámadásának ereje által lélekben és szellemben már *feltámadtak* a lelki halálból, és most várják, hogy Isten befejezze az őket lélekben és testben feltámasztó munkáját. A feltámadás már elkezdett megtörténni számukra. Lesz egy óra, amikor a halottak meghallják Isten Fiának szavát, és élnek (Jn 5:28–29), de van egy óra, amely *már eljött*, amikor a halottak az evangélium által hallják az ő szavát, és hit által élnek benne (Jn 5:25). Miután lelki feltámadásuk, azaz újjászületésük óráján az ő szava által éltek, most testi feltámadásuk órájára várnak.

⁸A Jób 19:25 a KJV szerint így szól: „*testemben látom meg az Istent.*” (A ford. megj.)

⁹A 2Kor 5:10 a KJV szerint: „*hogy ki-ki megkapja azokat a dolgokat, amelyeket saját testében tett.*” (A ford. megj.)

6.24. A lélek halhatatlansága

Hallunk keresztyéneket a *lélek halhatatlanságáról* beszélni. Értjük, hogy ez alatt általában azt értik, hogy az ember lelke továbbra is *létezik* a halál után. Abban is egyetértünk, hogy a lélek halál utáni létezése biblikus gondolat, és ezt hangsúlyozni kell egyes szekták tanításával szemben, miszerint a hitetlen gonoszok teste és lelke a halál után *megsemmisül* ahelyett, hogy a pokolban bűnhődne örökre.

Azonban a gonoszok lelkének további létezését *halhatatlanságnak* nevezni a *halhatatlan* szó valamelyest gondatlan és nem biblikus használata. A Biblia ezt a szót *csak* a Krisztussal való mennyei örök életre és Jézus Krisztusban hívők végső boldogságára használja.

A *halhatatlan* azt jelenti, hogy *nem képes meghalni*. Ádám nem volt halhatatlan, mert nemcsak *képes volt* meghalni, de amikor bűnbe esett, testestül-lelkestül *meg is halt* (1Móz 2:17). A bukott emberiség nem halhatatlan, mert mindnyájan halottak testestül-lelkestül vétkeikben és bűneikben. Jézus tanítása, hogy aki nem hisz, „*nem lát életet*”, mert „*az Isten haragja marad rajta*” (Jn 3:36).

A Biblia sosem tekinti *életnek* a pusztá létet: „*Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, a mely Istennek szájából származik*” (Mt 4:4); „*Jóakarátában élet van*” (Zsolt 30:6¹⁰); „*Mert nékem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség*” (Fil 1:21).

Az 1Korinthus 15:53–54-ben Isten Igéje azt tanítja, hogy az ember természettől fogva nem halhatatlan, hanem halandó: szükséges, hogy „*e halandó test halhatatlanságot öltön magára*”. Akik Krisztusban vannak, csak kegyelem által halhatatlanok. A halhatatlanság Isten ajándéka számukra. Ádámtól az emberiség halandó életet kap. Isten népe csak Krisztus által kap halhatatlanságot, mert ő az Úr a mennyből (45–47. v.).

Vajon csak a szavakkal játszunk? Nem gondoljuk. Egyrészt ugyanis, ha valaki halhatatlannak mondja az ember lelkét, az ahhoz vezet, hogy elhomályosítsa azt az igazságot, hogy a bűn által testestül és lelkestül *örök halálba* hullott alá, és testestül-lelkestül rászorul arra, hogy Jézus Krisztus kereszthalála által megszabaduljon ebből a halálból. Az ember teste és lelke természettől fogva halott a vétkeiben és a bűneiben (Ef 2:1).

Másrészt a tanítás, hogy minden ember lelke halhatatlan, arra a gondolatra vezeti az embert, hogy a lélek fontosabb a testnél – sőt a testet meg kell vetni. Ez az elképzelés az egyház történelme során – különösen a korai egyházban és a római katolicizmusban – a test bántalmazásának és nyomorgatásának gyakorlatához vezetett. Az Írás azt tanítja, hogy Isten Jézus Krisztusban való kegyelme által testünket nem szabad megvetni és bántalmazni, mert az a Szentlélek temploma (1Kor 6:18–20).

¹⁰A KJV szerint. (A ford. megj.)

Nem lenne-e jobb tehát a *halhatatlanság* szót a Bibliával összhangban csak a Jézus Krisztus által való örök élet csodálatos ajándékára használni? Ha kegyelemből örök életet nyerünk, *akkor* a halál elnyeletik diadalra, és többet nem leszünk képesek meghalni (Jel 21:4).

6.25. A köztes állapot

A teológiában a köztes állapot tana a léleknek a halál és a végső feltámadás közti állapotáról szól. Ez a tanítás erre a kérdésre válaszol: Mi történik velem a halál után? A Szentírás tanítása tehát létfontosságú kérdés a hívők számára: a halál után a hívő belép a mennyei dicsőségbe, és tudatosan részese a dicsőségnek és Krisztussal való közösségének. Mennyire különbözik ez a tapasztalatuk a hitetlenekétől és a meg nem tértektől, akik még testük feltámadása előtt megkezdik bűneikért való, tudatos szenvedésüket a pokolban (Lk 16:22–28)!

Ezt sokan tagadják. Egyesek a *lélek alvását* hirdetik: a mennyben vagy a pokolban lévő lelke alszik, és nem tudja, mi történik vele. Ehhez hasonlóan a keresztyén rekonstrukcionistaik között némelyek szerint a halálban a lélek megszűnik létezni. Amint Kálvin arra már régen rámutatott, ez az elképzelés visszás, és Isten népe nem tarthatja magát hozzá. Lerontja ugyanis Krisztusba vetett reménységüket, megújítja a halál szörnyűségeit, és vigasztalanul hagyja őket a legutolsó ellenséggel szemben.

A Krisztussal való dicsőségünk reménységét Jézus szavaira alapozzuk, amelyeket a haldokló latorhoz intézett: „*Ma velem leszel a paradicsomban*” (Lk 23:43). Vajon valóban azt hiszi-e valaki, hogy Jézus erre gondolt: „Ott leszel, de nem fogod tudni”, vagy: „A paradicsomod az lesz, hogy sok ezer évig megszűnsz létezni, amíg a vég el nem jön”?

A Filippi 1:23-at illetően Kálvin ezt mondja:

„Vajon úgy tűnik-e ez fel öelöttük, mintha [Pál] aludni akarna és a Krisztus után való vágyódás többé már éppen nem tartaná őt a hatalmában? Persze ez volt a vágyódása öneki, aki tudta, hogy, ha az ő földi házának a hajléka elbomlik, más épülése van az Istentől, még pedig nem kézzel csinált ház (2Kor 5:1). S valóban szépen lenne a Krisztussal az, aki megszűnne élni! Hát aztán nem borzadnak meg Isten szavára, aki önmagát Ábrahám, Izsák és Jákob Istenének híván, egyúttal azt is kijelenti, hogy ő nem holtaknak,

*hanem élőknek az Istene? (Mt 22:32, Mk 12:27). Tehát sem ez nem az ő Istenük, sem ők nem ennek a népe.*¹¹

De mi a helyzet azokkal a szakaszokkal, amelyek a hívők halálát *alvásként* írják le (Mt 27:52; Csel 13:36; 1Kor 11:30; 15:20, 51; Ef 5:14; 1Thessz 4:14)? A korábban említett szakaszok fényében ezek nem jelenthetik azt, hogy van valami olyasmi, mint a lélek alvása. A test halálára és a felbomlására kell vonatkoznunk, valamint arra, hogy a hívők halála nem nehezebb az elalvásnál, mert számukra a halál már *legyőzött*. Az sem furcsa, hogy a hívők halálát *alvásként* kell leírunk, mert a halálon keresztül lépnek be a fáradtságuktól való *örök nyugalomba* (Ézs 57:1; Jel 14:13).

A Szentírás arra utal, hogy a halál és a végső feltámadás közti időszakban Isten valamilyen különös módon gondoskodik arról, hogy a lélek a test nélkül részesedhessen a megígért dicsőségben. *„Ha e mi földi sátorházunk elbomol, épületünk van Istentől, nem kézzel csinált, örökké való házunk a mennyben”* (2Kor 5:1). Ezért testünkől kiköltözve az Úrhoz *költözünk* (szó szerint: *otthon leszünk*, 2Kor 5:8). Így ha mások nem is akarnak, mi mégis szeretnénk kiköltözni e testből, nemde?

6.26. A nagy nyomorúság

A végidők nyomorúsága egy olyan kérdés, amelyről sok vita folyik, és a keresztyének között sok különbség forrása, ugyanakkor Isten népe számára nagy jelentőséggel bír. Vajon a Máté 24:21-ben említett nagy nyomorúság még előttünk van, vagy már eljött? Lesz-e nyomorúság akkor, amikor eljön a vég? Ha igen, akkor az egyház tagjai ki lesznek-e téve annak, vagy a végső nyomorúság kezdete előtt elhagyják a földet?

Az ilyen kérdések életbevágóak, mert érintik a jövőről alkotott képünket, valamint a saját feladatunkat és az egyház hivatását a jövőt illetően. E kérdések erősen nyomasztanak, ahogy közeleg a vég, és látjuk, hogy nekünk és gyermekeinknek szembe kell nézni az üldöztetés lehetőségével, ha tényleg lesz ilyesmi.

Hisszük, hogy Isten népének sorsa mindig az üldöztetés volt, és az is marad az idők végezetéig. Erről olyan szakaszok tesznek bizonyosságot, mint a Róma 8:17 és a 2Timótheus 3:12. Nem hisszük tehát, hogy Isten népének sorsa az idők végezetének elközeledtével javulni fog, sem azt, hogy lesz számukra egy hosszú békeidő és lelki bőőség, amikor megszűnik a Krisztusért való üldöztetés. Azt sem hisszük, hogy az egyház elragadtatik, és már nem lesz jelen, amikor megkezdődik a végső nagy nyomorúság.

¹¹Kálvin János: *Psychopannychia, vagyis értekezés arról, hogy nem alusznak, hanem a Krisztusnál élnek azoknak a szenteknek a lelkei, kik a Krisztusban való hitben halnak meg*. Pápa, 1908. 37. Az igehek az angol forrás alapján kiegészítésre kerültek. (A ford. megj.)

Hisszük azt is, hogy a Máté 24:21-ben említett nagy nyomorúság még előttünk áll – az idők Isten népe számára nem lesznek jobbak, csak rosszabbak. Ha a Máté 24 első felét a 21. versig végig a múlthoz rendeljük, ahogyan némelyek teszik, akkor feleslegessé tesszük azt. Az a nézet sem hozható összhangba ezzel a verssel, miszerint Isten népe már nem lesz itt, vagy az üldöztetés meg fog szűnni a vég előtt.

Az üldöztetés nem olyasvalami, amit egyszerűen el kell tűrnünk. Ez megváltásunk szerves része. A Máté 5:10–12 már jelzi ezt, amikor azoknak boldogságáról és örömről beszél, akiket Krisztusért üldöznek (ld. még Csel 5:41). A Filippi 1:29 arra tanít, hogy a Krisztusért való szenvedés Isten ajándéka Krisztus által, egy olyan ajándék, amelyet halála által szerzett számunkra a kereszten. A Kolossé 1:24 szerint ezek a szenvedések Krisztus szenvedéseinek részét képezik, amelyek az egyházért maradtak hátra (ld. még 1Pt 4:13). Azt is tudjuk, hogy bár a szenvedés sosem könnyű vagy kellemes, mégis javunkra van. Nem a bőség és a békesség visz minket közelebb Istenhez, nem az tisztít meg bennünket, hanem hitünk heves megpróbáltatásai. Erről tesz bizonyosságot a Zsoltárok 11:5, az 1Péter 1:7 és számtalan más szakasz.

A régi szállóige, amely így hangzik: *„a mártírok vére az egyház magvetése”*,¹² felismerte az üldöztetés értékét. Az egyház egész életében semmi nem tanúskodik annyira Isten kegyelmének erejéről és csodájáról, mint Isten népének hajlandósága arra, hogy mindent elszenvedjen az evangéliumért és Krisztusért. Nemcsak számítanunk kell az ilyen szenvedésre, hanem késznek kell lennünk, sőt örvendoznünk kell, ha ilyeneket kell elszenvednünk saját megtisztulásunkért, az egyházért és Krisztusért, aki mindent elszenvedett értünk.

6.27. Az antikrisztus

Az antikrisztusról szóló bibliai tanítás mindig fontos volt, mert úgy ábrázolja a Szentírás, mint Isten népének egyik nagy ellenségét. Mindazonáltal sok nézetkülönbség van azt illetően, hogy kicsoda ő, és mikor jön el.

A 2Thesszalónika 2:4 úgy írja le az antikrisztust, mint aki *„ellene veti és fölébe emeli magát mindannak, a mi Istennek vagy istentiszteletre méltónak mondatik”*. Ő az anti-Krisztus, mert Krisztus ellen van, és Krisztus helyébe állítja önmagát (*„fölébe emeli magát mindannak, a mi Istennek [...] mondatik”*). Az *antikrisztus* nevet csak az 1János és a 2János használja (1Jn 2:18, 22; 4:3; 2Jn 7), de a 2Thesszalónika 2 nem. Azonban a János által használt név és a 2Thesszalónika 2 leírásának egyezősége arra a következtetésre vezet minket, hogy a két rész ugyanarról a személyről beszél.

¹²Ezt a mondást Tertullianusnak tulajdonítják. Ez a teológus Kr. u. 160–230 körül élt.

Figyeljük meg azt is, hogy míg János *sok antikrisztusról* beszél, addig a 2Thesszalónika arra a hitre indít minket, hogy ő *egy bizonyos ember*. Ezt legjobban a Jelenések 13-ban rajzolt kép által érthetjük meg. Ott sem jelenik meg az *antikrisztus* név, de a 2Thesszalónika 2:4–10-zel összevetve láthatjuk, hogy ugyanaz a két szakasz tárgya.

A Jelenések 13, amely egy *fenevadat* ír le, megmutatja nekünk, hogy ez a fenevad a történelem során jelenik meg. A fenevad különböző fejei különböző királyságokat jelképeznek (Dán 7:1–8, 15–28). Mindezek a királyságok azonban egyetlen hatalmat képviselnek, amely végül egyetlen emberben mutatkozik meg teljesen, akit a 2Thesszalónika 2 *a bűn emberének és törvénytaposónak* nevez (3. és 8. v.).

Ezek az egyéb nevek árulkodóak. Arról beszélnek, hogy ebben az emberben és az ő országában fognak teljes mértékben megmutatkozni az emberi nemzet bűnei és az Isten ellen való teljes lázadás. Ő az, akiben a Sátán hazugsága – „*olyanok lesztek mint az Isten*” (1Móz 3:5) – legközelebb jut a megvalósuláshoz. Amikor a Jelenések 13 fenevadként írja le őt, a Sátánnal is összeköti, és megmutatja igazi személyiségét: ő az egyház ellensége.

Az arról szóló vitákat, hogy mikor jön el az antikrisztus, kicsoda ő, és vajon a pápa-e az antikrisztus, bizonyos mértékig értelmetlenné teszi, amit az 1János 2:18 mond: „most sok antikrisztus *támadt*.” Az antikrisztusi királyság és hatalom végső megvalósulása lehet, hogy a jövőhöz tartozik – ahogyan hisszük is –, de sosem szabad elfelejtenünk, hogy az antikrisztusok mindig jelen vannak.

Miközben nem férhet kétség ahhoz, hogy jelenleg a pápára és a pápaságra illik rá legvilágosabban a Szentírás leírása *a bűn emberéről*, nem szabad elfelejtenünk, hogy sok más antikrisztus is van. A szekták és a karizmatikus mozgalom vezetőire is ráillik ez a leírás. Valójában minden hamis próféta antikrisztus, akitől óvakodnunk kell (Mt 24:24).

Isten népe számára a legvigasztalóbb, hogy az antikrisztus csupán egy ember. Az egyház ellen irányuló, korokon átívelő minden ellenségeskedésével, gyűlöletével, üldözésével ugyanis semmi ahhoz képest, akit utánoz, és akivel szembeáll – aki maga Isten Fia. Ennélfogva semmi kétség nem férhet ahhoz, hogy ki fog győzni, és kinek az országa marad meg örökre (Jel 19:11–16).

6.28. Az ítélet

Az utolsó ítélet a jelen világ történelmét lezáró esemény, amellyel megkezdődik Krisztus örökkévaló országa. A Szentírásnak így sok mondanivalója van az ítélet napjáról.

Ez az ítélet *egyetemes* lesz, mivel *egy* napon lesz és *egy* esemény lesz. *Minden* ember, angyal és ördög meg fog állni Isten előtt, hogy a kegyelem vagy a hamisság jutalmát kapja tőle, mégpedig abban a testben, amelyben hamis vagy igaz módon élt és cselekedett.

A Szentírás világosan tanítja az ítélet egyetemes voltát. *Mindenki* meg fog ítéltetni (Mt 16:27; 25:31–32; Jn 5:28–29; Rm 2:5–6; 2Kor 5:10; Jel 20:11–14; 22:12). Ha van bármi kivétel, akkor az a fenevad, a hamis próféta és az ördög, akik alighanem ítélet nélkül fognak a tűz tavába vettetni, mivel gonoszságuk már teljesen nyilvánvalóvá vált (Jel 19:20; 20:10).

Ez az ítélet a cselekedetek *szerint* történik (1Kor 3:13–15; 1Pt 1:17; Jel 2:23; 20:12–13), de nem a cselekedetek *alapján*. Ha a cselekedetek alapján lenne, akkor az ítélet alapját az érdemek képeznék, és ezen az alapon senki nem tudna megállni. Az ítéletben minden egyes ember cselekedetei meg fogják mutatni, hogy ő Krisztusban van-e vagy nem. Cselekedetei lesznek Isten előtti megigazulásának (Jak 2:14–20) vagy hamisságának és érdemtelenségének *bizonyítékai*.

E cselekedetek szerint tehát mindenki megfelelő jutalmat kap – vagy a cselekedetek jutalmát, amely az örök kárhozat, vagy a kegyelemét, amely az örök élet (Mt 16:27; Rm 4:4; Jel 22:12). Ez a jutalom meg fogja mutatni Isten igazságát az istentelenek elítélésében és kárhoztatásában, valamint az ő népe iránti kegyelmének nagyságát.

Ez az ítélet és jutalmazás *Krisztus* munkája. Neki adott az Atya minden ítéletet (Jn 5:26–27; Jel 22:12–13). Ez szükséges, mert mindenkit, igazakat és gonoszokat egyaránt Krisztushoz való viszonyulásukban kell megítélni. Ő az, akit a gonoszok megfeszítettek és megöltek (Zsid 6:4–6; Jel 1:7). Ő az, aki megigazító igazságot szerzett az övéinek. Az övé az élet könyve. Ez a könyv (Lk 10:20) biztosítja azok üdvösségét, akiket az Atya Krisztusnak adott. Ebből a könyvből kapnak némelyek kegyelmet kegyelemre, és nem azt nyerik el, amit megérdemeltek.

A hívő ember számára tehát az ítélet napja nem a rettegés napja, hanem reménységének és vágyakozásának tárgya. Annak ellenére, hogy ő megítéltetik, bizodalma van Krisztusban és az ő igazságában. A hívőknek bizonyosan nagy reménysége van az ítéletben. Krisztus, Uruk, Bátyjuk, Megigazítójuk és Megváltójuk ül majd előttük Bíróként, és amikor megjelennek az ítéletre, úgy fognak ott állni, mint akik őbenne vannak: vele együtt feltámadva és megdicsőítve. Hogy a feltámadás megelőzi az ítéletet, azt jelenti, hogy amikor a hívők megjelennek Krisztus ítélőszéke előtt, *már* az ő hasonlatosságában lesznek (1Jn 3:2), és gonosz testük *már* elváltozott az ő dicsőséges testének hasonlatosságára (Fil 3:21). Micsoda vigasztalás, és a reménységnek micsoda forrása! Reméljük, hogy ez a te vigasztalásod és reménységed is.

6.29. Egyetlenegy utolsó ítélet

Az utolsó dolgokat illető tanításában a Szentírás többet mond az ítélet napjáról, mint bármi másról. Tekintsük át röviden ezt a bizonyágtételt! Mindenekelőtt a Szentírás azt tanítja, hogy csak *egyetlen* ítélet lesz. A juhok és kecskék (Mt 25:31–46) és a nagy fehér trónus ítélete (Jel 20:11–15) vagy az Írásban említett más ítéletek nem különböző ítéletek, amelyek a történelem más-más idejében zajlanak le, hanem mindegyik *egy és ugyanaz, a végső, nyilvános ítélet*.

Természetesen egy bizonyos ítélet egész életünkben és halálunkkor is megtörténik, de most a minden emberre, angyalra és ördögre vonatkozó, végső, nyilvános ítéletről van szó. Csak egyetlenegy ilyen ítélet van, nem pedig sok, amint némelyek tanítják (a *Scofield Magyarázatos Biblia* jegyzetei hetet sorolnak fel). Most nem célunk részletesen cáfolni a diszpenzácionalisták és a premillennisták állításait arról, hogy több ítélet van. Csak egy példát szeretnénk adni annak megmutatására, hogy milyen gyenge érvekkel szokták alátámasztani az efféle tanításokat.

Szerintük a Máté 25:31–46 ítélete a világ végét ezer évvel megelőző ítélet, mégpedig az akkor *élő nemzetek* felett és Izráel viszonyában. Ezek a népek szerintük csak az alapján fognak megítéltetni, hogy miként viszonyultak Izráelhez ezen ítéletet megelőzően. A Máté 25-ben azonban a Szentírás nem *élő* népekről, hanem *minden* nemzetről beszél (32. v.), és világosan megmutatja azt is, hogy ez az ítélet nem népekre vonatkozik, hanem az egyes emberekre, mégpedig az emberek cselekedetei szerint éppen úgy, mint a Jelenések 20 ítélete. A Máté 25:46 örök büntetésről és örök életről beszél ugyanúgy, mint az utolsó ítéletről szóló többi szakasz.

Ez az ítélet az ember Fia dicsőséges eljövételét követi, amelyet a Máté 24:30–31 is leír, és amely *egy trombita szavára* fog megtörténni. Ez a trombita az 1Korinthus 15:51–52-ben, az 1Thesszalónika 4:14–17-ben, valamint a Jelenések 11:15–18-ban említett utolsó trombita. A Máté 24:29–30 szerint Krisztusnak ezt az eljövételét a nap és a hold elsötétülése jelenti be, felhők között lesz, továbbá minden szem számára láthatóan – mindez pedig Krisztus minden korok végén való, végső megjelenését írja le (2Pt 3:10–17; Jel 1:7; 6:12–17).

A legvilágosabb bizonyíték arra, hogy a Szentírás tanításában egyetlen utolsó ítélet található, hogy *mindenki* meg fog ítéltetni, amikor Krisztus visszatér, nem pedig némelyek akkor, mások pedig később (Jn 5:28); illetve csak *egyetlen ítélet* van, nem pedig *ítéletek* (Mt 5:21–22; 12:41–42). Fontos-e ezt hinni? Nemcsak azért hisszük, hogy igen, mert összefügg Izráelről, a feltámadásról és Krisztus eljövételéről alkotott

nézetünkkel, hanem azért is, mert erre, és *csak* erre az ítéletre kell felkészülnünk engedelmeskedve a 2Péter 3:10–18-nak.

6.30. Az ítélet célja

Mi az eljövendő ítélet célja? Vajon gondolkoztál-e már valaha ezen a kérdésen? Nem olyan könnyű erre választ adni, mint ahogy elsőre tűnik. Bizonyos értelemben az ítélet már megtörtént. Amikor az emberek meghalnak, azonnal a mennybe vagy a pokolba kerülnek. Ez nem történhetne meg, ha Isten nem ítélte volna már meg őket. Így a legtöbb ember már a mennyben vagy a pokolban lesz, amikor eljön az ítélet napja, és az ítélet ezen nem fog változtatni. Miért van tehát szükség az ítélet *napjára*?

Van egy olyan ítélet is, amely Jézus halálával kapcsolatban történt. A János 12:31-ben beszél erről, amikor így szól halála idejéről: „Most *van e világ kárhoztatása.*” Krisztus halála által örök váltságot szerzett némelyeknek, másoknak pedig nem (ez a korlátozott engesztelés tanítása). Halála által némelyek ki vannak zárva az üdvösségből, örök sorsuk meg van pecsételve, és ítéletük el van végezve. Miért szükséges tehát egy eljövendő ítéletnap?

A kérdésre a válasz egy fontos teológiai szóban, a *theodíceában* rejlik. E szó azt jelenti, hogy *Isten igazságossága*, és leírja az ítélet napjának fő célját mind az igazak, mind a hamisak tekintetében. Az ítélet célja *nem* az, hogy eldöntse vagy megváltoztassa az emberek és az angyalok sorsát. Ezek már a predestinációban és a kereszten eldőlték. Ehelyett az ítélet fő célja annak megmutatása, hogy Isten az Isten, aki igaz és szent mind a hamisak kárhoztatásában, mind az övéi üdvözítésében.

Ma Isten ítéleteit minduntalan kétségbe vonják. Az igazak ítéletét a Sátán, atyánkfiai nagy vádlója kérdőjelezi meg (Jel 12:10), illetve a hitetlenek, amikor a hívőket vádolva azt mondják, hogy ugyanolyan bűnösök, mint mindenki más. Még Isten népe is megkérdőjelezi, amikor kétkednek Isten munkájában, saját megigazíttatásukban.

Istennek az istentelenek feletti ítéleteit is kétségbe vonják például azzal az állítással, hogy Isten szeretet, ezért nem ítélné embereket a pokolra; vagy ugyanígy minden kifogással, amelyet Istennek az bűnösök elvetésében és kárhoztatásában való szuverenitása ellen hoznak fel. Ezek a kifogások az utolsó ítélet napján nem fognak felhangzani. Akkor az istentelenek kárhoztatásában nyilvánvaló lesz, hogy Isten nem igaztalan, amikor a bűnösöket a pokolra küldi. Saját cselekedeteik fogják kárhoztatni őket. A könyvek kinyitása és Isten szentségének kijelentése által *minden száj be fog dugatni*, és az egész világ bűnösnek fog találtatni (Rm 3:19). Isten örökre igazolni fogja önmagát.

Isten népének végső megigazítása is igazságos és méltányos lesz. Az ítéletben nyilvánvaló lesz, hogy Isten nem tagadja meg saját követeléseit és igaz voltát, amikor a mennyei dicsőségbe fogadja őket.

Mindennek a középpontjában Krisztus fog állni. Az istentelenek kárhozzátásának igazságát az fogja megmutatni, hogy a földön megtagadták és elvetették *Isten Fiát*, ugyanakkor az igazak igazsága úgy fog megmutatkozni, mint Krisztus igazsága, nem pedig sajátjuk, és bennük is Isten igaz volta lesz látható.

Bárcsak hamar eljönne Isten dicsőségének és a mi üdvösségünknek ama napja!

6.31. A pokol

Maga a szó, hogy *pokol*, amint ott áll ennek a szakasznak a címében, félelmetesen hangzik, és megrettent minket. Nem csoda, hogy ma sokan nem akarnak erről beszélni. Krisztus istenségéhez, a Szentháromsághoz és az engeszteléshez hasonlóan a pokol is egy olyan bibliai tanítás, amely az újszövetségi egyházban folyamatos támadás alatt állt, és ez ma is folytatódik. Nemcsak azoktól érkezik a támadás, akik tanításukban *modernek* vagy *liberálisok*: még a mai evangélikál mozgalomban is vannak, akik támadják ezt a tanítást.

Az angol *New International Version* (NIV) illusztrálja a fentieket, mivel kifejezetten az evangélikál mozgalom terméke. Ez a fordítás teljesen száműzte az Ószövetségből a *pokol* szót. A KJV fordításban 22-szer szerepel a *pokol*, ezt a NIV 10 helyen másként fordítja.¹³ Különösen az jelentőségteljes, hogy a NIV eltüntette ezt a szót az Ószövetségből. Ez semmi más nem lehet, mint a fordítók engedménye azon felfogásra nézve, hogy az ószövetségi emberek nem is igazán tudtak a pokolról, hanem csak egy olyan hely létezésében hittek, ahová minden halott kerül, legyen igaz vagy gonosz.

Ha *pokol* szót kihagyjuk az Ószövetségből, akkor rosszul fordítunk. Vannak olyan helyek az Ószövetségben, ahol a *Seol* szót – amelyet a KJV általában *pokol*nak fordít – *pokol*nak *kell* fordítani. Erre jó példa az 5Mózes 32:22 és a Jób 26:6. Az Újszövetségben idézett Zsoltárok 16:10-et is így kell fordítani (Csel 2:27, 31), mert az Újszövetségben a *Seol* szót a *Hádész*, a *poklot* jelentő általános görög szó váltja fel.

Akármilyen kellemetlen is, a *pokol* szót nem száműzhetjük Bibliánkból, tanításunkból vagy gondolkodásunkból. Ez az evangélium hirdetésének sarkalatos pontja. A pokol tanítása nélkül az evangélium parancsa – „térj meg, vagy elveszel” – elveszíti

¹³A magyar bibliafordítások között hasonló a helyzet. A Károliban szintén 22-szer szerepel a *pokol* szó. A RevKár 12-szer, az ÚFO 8-szor, a RÚF 5-ször, a magyar Egyszerű Fordítás pedig egy helyen használja. Az utóbbi három bibliafordítás is teljesen száműzte az Ószövetségből a *pokol* szót. (A ford. megj.)

minden sürgető voltát. Még az egyes evangélikások által tartott *feltételes halhatatlanság* tanítása (egy ideig tartó büntetés, majd pedig megsemmisülés) is helytelen módon elvesz abból az igazságból, hogy ha nem térünk meg, el kell vesznünk, mert tagadja, hogy a bűnét nem bánó bűnös örökre szenved Isten haragja alatt.

Továbbá a *pokol* borzasztó szava elválaszthatatlanul összekapcsolódik Isten félelmével. Jézus így szól: „*attól féljeteinkább, a ki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gyehennában [pokolban]*” (Mt 10:28). Ha az emberek ma is hinnék a poklot, akkor talán több istenfélelem lenne a világban és az egyházban. Ez sajnálatos módon hiányzik a legtöbb helyről, bár „*a bölcsességnek kezdete az Úrnak félelme*” (Péld 9:10).

6.32. Az örök büntetés

Az örök büntetés tanítása soha nem volt népszerű. Nyugtalanító azonban, hogy most az evangélikások közül érkezik a támadás e tanítással szemben. Amint az előbb láttuk, a NIV gyakorlatilag elhagyta a *pokol* szót Isten Igéjéből, és sok vezető evangélikál az úgynevezett *feltételes halhatatlanságot* tanítja. Ennek a hamis tanításnak a támogatói azt hirdetik, hogy az istentelenek egy ideig a pokolban lesznek, de végül megsemmisülnek, így a végén *senki* nem lesz a pokolban. Szerintük van büntetés, de nem örökkévaló. Egy vezető evangélikál azt mondta, hogy bár a füstjük örökre felszáll, *senki* nem fog ott égni.

Hisszük, hogy az örök büntetés tanítása nemcsak biblikus, hanem lényeges tanítás is. Biblikus volta világos az olyan részekből, mint a Jelenések 19:3. Ez a vers Babilon örökkön örökké felszálló füstjéről beszél. Ez az istentelen *személyekre* utal, és nagyon élénk képzelőerőt igényel azt kitalálni, hogy miként szállhat fel Babilon füstje örökre, ha *senki* sincs jelen a pokol tüzében.

Az örök büntetés tanításának jelentőségét sem nehéz látni. Például a bűn helyes megértéséhez vezet. A büntetés *örökkévaló* volta azt hangsúlyozza, hogy a bűnt Isten örökkévaló, legmagasztosabb felsége ellen követték el. Az örökkévaló büntetés tagadása lekicsinyli a bűnt.

A fentiekhez szorosan kapcsolódóan az örök büntetés tagadása megkérdőjelezi Isten igazságát. Hogy Isten először a pokolra küld embereket, majd megsemmisítésükkel véget vet ennek a büntetésnek, nem beszél helyesen Isten változhatatlanságáról, igazságáról és igaz voltáról. Azt sugallja, hogy meggondolja magát büntetésükkel kapcsolatban, és bizonyos mértékig enged bűneik ellen való haragjából.

Az örök büntetés tagadása az evangélium bűnbánatra és hitre hívó sürgető parancsát is lerontja. Az istentelenek nem rettegnének annyira Isten ítéletétől, ha

tudnák, hogy meg fognak semmisülni. Az örök szenvedés gondolata, ami annyira megrettentí őköt.

Az emberek az örök büntetéstől való félelmeik tagadása érdekében nem ismerik el a lélek további létezését, a mennyet és a poklot, valamint az eljövendő ítéletet sem. Valószínűleg mindennél inkább az örökkévaló büntetéstől való félelmük vezeti őket arra, hogy még Isten létezését is tagadják, mert ha azt és az ő szentségét beismernék, akkor azt is el kellene ismerniük, hogy ő igaz Bíró.

A fentiek nem azt jelentik, hogy valaha bárki is úgy üdvözülhetne, hogy *rémületében* a mennybe fut. Azonban Isten gyakran az örökkévaló büntetés borzalmait használja nagy munkája megkezdéséhez, amely által az ő népét magához gyűjti, és az örökkévaló büntetés tanítása az evangélium hirdetésének fontos része.

Ezek miatt meg kell hajolnunk a Szentírásnak az örökkévaló büntetést illető tanítása előtt, bármilyen ellenszenvesnek tűnjön akár még a keresztyének számára is. Így kell tennünk abban a hitben, hogy Krisztusban nem lesz részünk az örökkévaló büntetésben.

6.33. A menny

Amikor a mennyről beszélünk, óvatosnak kell lennünk, hogy ragaszkodhassunk a Biblia tanításához. Olyan sok mindent *nem* mond el róla a Biblia, így könnyű spekulációkba bocsátkoznunk, és eltévelyednünk attól, amit *tudunk*.

A mennyről többek között azért tudunk olyan keveset, mert annyira csodálatos, hogy nem lehet megfelelően leírni földi kifejezésekkel. Megérezünk ebből valamit, amikor ilyen leírásokat olvasunk a mennyről: nincs éjszaka, nincs nap és hold, nincs tenger, nincs házasság, nincs templom. A menny azokhoz a dolgokhoz tartozik, „*a miket szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg se gondolt*” (1Kor 2:9).

A Biblia ugyanezen okból kifolyólag amit a mennyről elmond, azt többnyire szimbólumokban és jelképekben teszi. Ezek azt tanítják nekünk, hogy a menny valóban csodálatos lesz, de nem mondják meg, hogy pontosan milyen lesz. Jó példa erre az új Jeruzsálem leírása a Jelenések 21-ben. Ha az ott rajzolt képből arra következtetünk, hogy a menny egy ezeröttszáz mérföld hosszú, széles és magas város, arany utcákkal, óriási gyöngyökből készült kapukkal, drágakövekből készült alapokkal, akkor tévedünk. A Jelenések 21 ugyanis maga mondja meg nekünk, hogy az a város a *menyasszony*, a *Bárány felesége*,¹⁴ azaz a megdicsőült egyház (ld. még Ef 5:25–32; Jel 19:7–9).

¹⁴Jelenések 21:9 (A ford. megj.)

Nem gondoljuk azonban, hogy a Szentírásból hiányozna bármi, amit tudnunk kell a mennyről. A Biblia minden szükséges dolgot elmond, jóllehet ezek nem elégítik ki a kíváncsiságunkat. Amiket a Biblia a mennyről elmond, azok között vannak olyanok, amelyek nagy vigasztalást jelentenek számunkra a világban. Ott nem lesz többé könny, fájdalom és halál (Jel 21:4). Nyugodalmunk (Jel 14:13), örömünk (Mt 25:23) és dicsőséges szabadságunk lesz (Rm 8:21). Hasonlóak leszünk Krisztushoz (1Jn 3:2). Még nyomorúságos testünk is Krisztus testének hasonlatosságára fog elváltozni (Fil 3:21). A bűn, a kísértés és minden gonosz ember örökre ki lesz zárva (Jel 21:27). A szentek és angyalok társaságában leszünk (Zsid 12:22–23).

Azokban még ezek sem írják le a menny valódi dicsőségét és boldogságát, hogy ott lesz Isten és Krisztus: *„Ímé az Isten sátora az emberekkel van, és velök lakozik, és azok az ő népei lesznek, és maga az Isten lesz velök, az ő Istenök.”* Erről szól a menny (Jel 21:3). A menny boldogsága a hívők számára, hogy *„látják az ő [Krisztus] orczáját; és az ő neve homlokukon lesz”* (Jel 22:4).

Olyan sok szakasz beszél erről a mennyei boldogságról, hogy lehetetlen figyelmen kívül hagyni azokat (Jób 19:26–27; Zsolt 16:11; 17:15; 1Kor 13:12; Fil 1:23). Nem is szabad így tennünk. Ha nem azért vágyakozunk a mennyre, mert ott van Isten és Krisztus, akkor *egyáltalán nem* vágyakozunk rá. Amikor a mennyben reménykedünk, akkor Fülöppel együtt így kell imádkoznunk: *„Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, és elég nekünk”* (Jn 14:8).

6.34. Az új ég és az új föld

A Szentírás gyakran úgy ír az új égről és az új földről, mint Isten népének végső otthonáról. Maga a tény, hogy ez egy *otthon*, elég ahhoz, hogy kívánatos legyen számunkra, hiszen amíg ebben a világban élünk, vándorok és idegenek vagyunk. *Itt* nincsen otthonunk, nincsen olyan ország vagy város, amelyet sajátunknak hívhatnánk (Zsid 11:8–10, 13–16). Milyen nagyszerű lesz végre hazamenni egy hosszú, fárasztó vándorlást követően tudva, hogy ott lesz a mi Atyánk, a mi Bátyánk és egész családjunk, és soha többé nem kell onnan eltávoznunk.

Hogyan lehet az otthonunk, ha soha nem voltunk még ott? Hogyan vágyakozhatunk oda, mint otthonunkba? Az *igazi* földi otthonokhoz hasonlóan itt sem annyira a hely fontos, hanem a személyek, akik ott lesznek. Őket ismerjük és szeretjük. Soha nem láttuk a mennyet, de akik ott vannak, azok Krisztusban a mi családjunk, akiket ismerünk, és akiket megtanultunk szeretni.

Mégis megkérdeshetnénk, hogy miért van szükség új égre (azaz új mennyre). A válasz Krisztus munkájában rejlik. Mivel érte lettek megteremtve (Kol 1:16), a mennynek is meg kell újulnia benne és általa, hogy alkalmas hely legyen az ő számára és azok számára, akik őbenne vannak. Az első mennyet érintette egyes angyalok bukása, amint a földet is az ember bukása. A Sátán, az első mennyei teremtés feje elbukott magas rangjából (Ézs 14:12), és sok angyalt is magával rántott (Jel 12:4). Így ezt a mennyei teremtést Krisztusban helyre kell állítani.

Miért az új föld? Először is azért, mert Isten nem hagyja el saját kezének munkáját. A földet, amelyet ő teremtett, nem veti el és nem hagyja el a bűn miatt, hanem megőrzi, és majd a végén helyreállítja. Azért pedig, hogy Krisztus megdicsőüljön, a föld nemcsak korábbi állapotába fog visszakerülni, hanem még magasabb dicsőségre fog felemeltetni.

Ehhez a dicsőséghez tartozik, hogy az új föld egyesül az új éggel, amikor Isten sátora leszáll Istentől, a mennyből (Jel 21:1–2). A megújult teremtésnek a nagyszerű dicsősége azonban az, hogy igazság lakozik benne. Meg kell tisztulnia és újulnia ahhoz, hogy igazság lakozhasson benne, és így minden bűn és a bűnnek minden cselekedete elpusztulhasson. Semmi sem maradhat meg abból, amit a tisztátalan bűnösök keze vitt véghez. Az ott lakozó igazság Krisztus saját igazsága, amelyet benne fogunk megkapni.

Amikor ezekről beszélünk, és értelmünkkel felfogjuk, *mire* is várakozunk, akkor valóban kárnak és szemétnak ítélünk minden mást (Fil 3:8). Ez a világ, e világ élete, sőt a világ által kínált legnagyobb gyönyörűségek is csak por és hamu a mennyieikhez viszonyítva. Aki tudja, hogy a menny az otthona, soha többé nem lesz otthon ebben a világban, és ennek így is kell lennie (2Kor 5:6–8). Reménységünk így erősödik, és megbátorodunk, hogy szemeinket felemeljük, várjuk a megígért váltságot, és úgy éljünk, mint akiknek az élete már el van rejtve Istennél a Krisztusban, a mennyieikben.

6.35. A mennyei dicsőség

Az örökkévaló állapot dicsőségeit, vagyis a mennyet illetően, valamint a hívők ott betöltött helyével kapcsolatban meg kell értenünk, hogy a nyelvezet, amellyel a Szentírás a mennyet és annak dicsőségeit leírja, nagymértékben jelképes. Amikor az élet koronájáról olvasunk, vagy arról, hogy oszlopok leszünk Isten templomában, és megkapjuk a hajnalcsillagot, meg kell értenünk, hogy a menny dicsősége nem ezekből a dolgokból áll.

Az ezekhez hasonló, szó szerinti dolgok bizonyára értéktelenek azok számára, akik hasonlónak váltak az angyalokhoz, és többé nem földiek (1Kor 6:13). A Jelenések 21–22 segít ennek tisztázásában, amikor megmondja, hogy az ott leírt város a megdicsőült egyház (21:9–10), és az élet fája maga Krisztus (Jel 2:7; 22:2, 14).

Miért használ a Szentírás ilyen nyelvezetet? Azért, mert a menny dolgai olyanok, *„a miket szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg se gondolt, a miket Isten készített az őt szeretőknek”* (1Kor 2:9). Másként fogalmazva a menny olyan dicsőséges és csodálatos, hogy semmit nem foghatunk fel belőle, csak képek és jelképek által.

Ha azonban a menny dicsősége és csodája nem arany, gyöngy és drágakő, akkor micsoda? A Jelenések 21–22 nagyon világos választ ad erre a kérdésre: *maga Isten*, különösen pedig úgy, ahogyan kijelenti magát Jézusban, a mi Megváltónkban. Isten mindent önmagáért teremtett (Jel 4:11), és ez a mennyben élő valóság lesz Isten népe számára. A Szentírásból megtudjuk, hogy Isten és Krisztus annak a városnak a világossága, temploma és lakója (Jel 21:23–24; 22:5). Ezek a fejezetek a menny valódi dicsőségéről beszélnek, amikor arról szólnak, hogy Isten az ő népével lakozik, ő pedig az Istenük lesz (Jel 21:3; 22:3–4).

Az összes hívővel együtt leszünk, feltámadunk, és elváltozunk Krisztus hasonlatosságára, minden könnyünk eltöröltetik, örökre megszabadulunk a bűn jelenlététől, hatalmától és lehetőségétől – ezek mind a menny gyönyörűségei közé tartoznak. A menny legjobb dicsősége azonban nem ezek között van, hanem Isten jelenléte, és egyedül az övé (Zsolt 16:11; 17:15; 73:25).

Ez természetesen azt jelenti, hogy a menny dicsősége számunkra Isten kegyelmi szövetségének megvalósulása. A szövetség mindig azt jelenti, hogy Isten a mi Istenünk, mi pedig az ő népe vagyunk. Ez a mennyben fogja elérni legnagyobb dicsőségét, mert akkor Isten népe Isten jelenlétében fog élni, látni fogja arcát, ismerni fogja őt, és örökre gyönyörködni fog benne.

Erre várakozunk, de részben már most is alkalmazhatjuk magunkra. Akik nem igazán kívánják a menny dicsőségét, nem tehetnek úgy, mintha mégis kívánnák. Akit nem érdekel Isten és az ő dicsősége, aki nem gyönyörködik az Istennel való közösségben, és aki nem kívánja mindennél inkább látni Isten orcáját, azt nem érdeklí a menny, akármit is mondjon.

Vizsgáljuk meg tehát magunkat és életünket, és gondoljuk meg, hogy valóban Isten-e minden kívánságunk és örömünk! Akkor nemcsak azt fogjuk tudni, hogy miről is szól a mennyi dicsőség, hanem bizonyosak lehetünk afelől is, hogy helyünk és részünk van benne.

